

BØRNETEATER

NR. 135 • NOVEMBER 2005

avisen

Vi elsker de små teatre

De små teatre er populære og vigtige for lokalsamfundet, viser ny undersøgelse.

Side 2-3

Rammestyring på spil igen

Kulturministeren vil via kvalitetsstyring have styr på de statslige udgifter til egnsteatre og små storbyteatre.

Side 2-3

Teaterliv på skolebænken

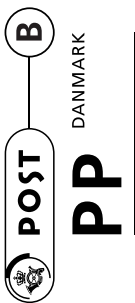
Det vrirler med akademiske tilbud til landets teaterledere og teateradministratorer.

Side 11

Anmelderne har ordet

11 nye forbrugerorienteringer fra Børneteateravisens anmeldere.

Side 6-10

Magasinpost B

BØRNETEATER
avisen

NR. 135 NOV. 2005

Teatercentrum i Danmark
Axeltorv 12, Bygning D
1609 København V

02294

Ingen bånd til fortiden

Katrine Karlsen (foto) og Sofie Krog er to af de nye aktører på børneteaterområdet – de er ikke er tynget af historie og traditioner.

Mød dem begge på side 12-13.

Foto: Søren K. Kløft

Vi elsker de små teatre

Af Carsten Jensen
Illustration:
Bob Katzenelson

Teatergængerne er glade for de små lokalteatre. Det viser en ny undersøgelse fra analyseinstituttet Zapera. Undersøgelsen af publikums teatervaner er bestilt af Foreningen af Små Teatre (FAST) og BørneteaterSammenslutningen (BTS), og det er især det voksne publikum, der fokuseres på.

Undersøgelsen, der også viser, at brugerne af de lokale teatre hyppigere går til scenen end for eksempel

tilskuerne på Det Kongelige Teater, blev sat igang, efter at kulturminister Brian Mikkelsen sidste efterår gav 500.000 kroner til de små teatres kampagneaktiviteter.

»De små teatre står mig meget nær, og jeg har aldrig været i tvivl om, at de er gode for kulturmiljøet,« sagde Brian Mikkelsen ved undersøgelsens offentliggørelse 2. november.

Kulturministeren håber, at rapporten kan være et godt værktøj i hånden på de teatre, der kæmper for mere plads i kulturlivet – og i øvrigt også, at kommunalreformene vil være med til at

De lokale teatre er populære og vigtige for lokalsamfundet – det siger brugerne selv

skabe bedre forhold for de lokale teatre. Han mener således, at undersøgelsen som sådan kan være et godt redskab til øget synliggørelse af området.

Til gengæld skal der nok være dem, der sætter et mindre spørgsmålstejn ved ministerens kærlighed til dette særlige segment af

teaterlivet, efter at et notat for nylig blev lækket om indførelse af kvalitetsvurderinger og indirekte rammestyring af egnsteatre og små storbyteatre (se nedenfor).

Kontakt med politikerne

Men i første omgang glæder Mogens Holm, formand for FAST – Foreningen Af Små Teatre – og leder af Taastrup Teater, sig over undersøgelsens mange positive konklusioner, men især over dens brugbarhed ved teatrenes fremtidige

forhandlinger om finansiering.

»Det interessante ved publikumsundersøgelsen er ikke, hvad vi fra teaterområdet læser ind i den, men derimod hvad politikerne læser ind i den. Vælger politikerne at ignorere undersøgelsens konklusioner og nedprioritere egns-, små storby- og børneteatre, eller vælger de at respektere publikum og opprioritere alle de små teatre? Det er spørgsmålet. FAST ser det derfor som sin opgave i den kommende tid er minde politikerne om dette valg. Helt konkret betyder det, at

vi vil tage kontakt dels til partiernes kulturpolitiske ordførere på Christiansborg, dels til de lokale kulturpolitikere i kommunerne, som fremover skal leve med de valg, der træffes på Christiansborg,« siger han.

De voksnes udsagn

To målgrupper har deltaget i undersøgelsen: Et repræsentativt udsnit af befolkningen samt publikum i teatre, der er medlemmer af FAST/BTS. Hele undersøgelsen er foregået via internettet.

Mens FAST, der organise-

- alligevel må egnsteatrene på pinebænken igen

Kulturministeriet har barslet med ny model for egnsteatre og små storbyteatre. Det ligner rammestyring ad bagdøren

Af Carsten Jensen

Altimens kulturminister Brian Mikkelsen (K) fortæller, hvor meget landets små teatre ligger ham på sinde, forsøger han at indføre rammestyring af egnsteatrene, således at staten ikke automatisk refunderer 50 procent af det lokale tilskud.

Netop det forslag blev ellers taget af bordet i forbindelse med sommerens brede forlig om strukturreformens indvirkning på kulturområdet.

Her blev parterne dog enige om at diskutere mulige

kvalitetstjek af de små teatre – og denne kvalitetsvurdering skal åbenbart nu bruges til atter at prøve at sætte en stopper for den automatiske refusion. Og dermed for den sags skyld af de mest succesrige tiltag på teaterfronten i årtier – der har skabt mange nye og spændende små teatre i områder uden for de store byer.

Ministerens forslag baserer sig på en udmelding fra Kunstrådet om, at en del af de p.t. 27 egnsteatre ikke er gode nok til at modtage statsstøtte, og i oplægget opererer man tillige med et totalt stop for nye egnsteatre de næste fire år, mens den nye kvalitetsvurderingsmodel implementeres. De egnsteateraftaler, der er indgået inden lovens eventuelle vedtagelse, kan ikke opsiges, men vil fortsætte på uændrede økonomiske vilkår frem

til udløbet. Hvilket vil sige med udgangen af 2009.

Scenekunstudvalget i central rolle

Det er meningen, at Scenekunstudvalget skal stå for kvalitetsvurderingerne og afgøre, hvor mange og hvilke teatre, der fremover skal have tilskud. Til gengæld kan det statslige tilskud til teatrene godt overstige det kommunale tilskud.

Ifølge notatet fra Kulturministeriet skal denne kvalitetsvurderingsmodel også omfatte de små storbyteatre.

Flere politikere, herunder Socialdemokraternes kulturpolitiske ordfører, Mogens Jensen, mener, at forslaget er i strid med forårets forlig på området.

Og også de berørte teatres organisationer, BørneteaterSammenslutningen

(BTS) og Foreningen Af Små Teatre, ser med nogen bekymring på udspillet.

Således siger BTS's nye formand, Henrik Køhler:

»Der er ingen tvivl om, at dette notat er en føler om at indføre rammestyring ad bagvejen under dække af

kvalitetsstyring. Samtidigt samler det beslutningen om egnsteatre centralt i Kunststyrelsen og det kan fratage de nye storkommuner deres incitament til at oprette nye egnsteatre. Den form for centralisering er ikke gavnlig,« siger han og

Fakta

● Nuværende ordning:

Egnsteatre: Staten refunderer 50 % af amter/kommuners tilskud. Min. 3-årig lokal driftsaftale og min/max-tilskud er ca. 2,3/7,2 mio. kr.

Små storbyteatre: Samlet statslig ramme aftales for tilskud til min. 3-årige lokale driftsaftaler i København, Frederiksberg, Århus, Odense og Aalborg.

● Forslag til ny ordning:

Samme ordning for egnsteatre og små storbyteatre: Staten yder direkte tilskud til de enkelte teatre efter en fast beløbsramme efter kvalitetsvurderinger og under forudsætning af kommunal medfinansiering. Der aftales fx. 4-årige driftsaftaler og i den periode kan nye teatre ikke optages i ordningen.

BØRNETEATER

ISSN: 0900-0291

UDGIVER:

Teatercentrum i Danmark
Axeltorv 12, Bygning D
1609 København V
Tlf. 35 30 44 00
Fax: 35 30 44 01
e-mail: info@teatercentrum.dk
www.teatercentrum.dk

● REDAKTION:

Carsten Jensen (ansvarshavende)
e-mail: bta@teatercentrum.dk

● LAYOUT: Ulf Skov

● TRYK: Elbo Avistryk A/S

● DISTRIBUTION: Børneteateravisen (4 numre årligt) samt Den Røde Brochure (udkommer i april) sendes gratis til alle institutioner, skoler og andre potentielle aftagere af børneteatre. Private abonnenter betaler 125 kroner årligt, inkl. moms Bestilling og afbestilling foretages skriftligt til Teatercentrum. Meddelelse om adresseændring og udeblevne numre rettes i første omgang til det lokale postkontor.

BTA 136: Næste nummer udkommer i marts 2006

DEADLINE: 1. marts 2006

ANNONCER: Aftales senest en uge før deadline

Redaktionen af dette nummer er afsluttet 20. november 2005

rer 26 små stationære og turnerende teatre, kan bruge undersøgelsen direkte, er BørneTeaterSammenslutningen, der organiserer 64 teatre (med et vist sammenfald med FAST), i undersøgelsen henviser til de voksnes udsagn af vigtigheden af, at de kan tage deres børn med i teatret. For de små kulturbrugere er ikke kommet til orde i undersøgelsen, hvis panel består af i alt 1007 personer i alderen 18 til 74 år.

Alligevel kan man i BTS bruge undersøgelsen til at påpege, at det er vigtigt, at det decentrale teaterliv udvikles og at der skal være mulighed for, at alle børn (og deres voksne) i hele landet får mulighed for at opleve vedkommende teaterkunst.

For dykker man lidt ned i tallene, fremgår det at 54 procent af de 30-39-årige teatergængere vægter at gå til professionelle børneteaterforestillinger, mens der hos alle adspurgte aldersgrupper er stor interesse for familieforestillinger.

Indirekte understreger undersøgelsen faktisk også vigtigheden af, at børn tilbydes gode teaterforestillinger via deres skoler og institutioner. For i en fortravlet forældregeneration er der selvsagt også mange voksne, der aldrig går i teatret. Ifølge undersøgelsen er det tæt ved 40 procent af såvel de 30-39-årige og de 40-49-årige – og her kan det opsøgende børneteater så give en vigtig hånd med...

Læs mere om undersøgelsen på www.proscenium.dk

peger også på, at forslaget lange ansøgningsramme på fire år om at få godkendt et egnsteater/lille storbyteater også er et problem.

»Efter fire år kan den politiske sammensætning i en kommune have ændret sig væsentligt og hvem har lyst til at sætte noget igang, som man ikke kan følge til dørs?« spørger han retorisk.

BTS-formanden understreger, at organisationen intet har imod selve ideen om en kvalitetsvurdering af teatrene.

»Vi mener, at Kunststyrelsen allerede inden for de eksisterende regler har mulighed for at vurdere teatrenes kvalitet, men vi vil da gerne diskutere en skærpelse/effektivering af de eksisterende regler,« siger han og tilføjer, at skal man se noget positivt i notatet, er det muligheden for de små storbyteatre for at få

Konklusioner

● DEMOGRAFI

Den aktive del af teaterpublikummet (de der går i teatret tre eller flere gange om året) er aldersmæssigt relativt jævnt fordelt, selvom gruppen over 50 år er lidt mere aktiv. Overraskende nok viser det sig, at også de unge er relativt aktive teatergængere.

Der er ikke nogen markant forskel på sammensætningen af publikum i de lokale og de ikke-lokale teatre

Der er stort set ligelig kønsfordeling blandt teaterpublikummet, selvom kvinderne er i overtal i den meget aktive gruppe (dem med fem-otte teaterbesøg om året)

I Storkøbenhavn går man oftere i et ikke-lokalt teater. På det øvrige Sjælland og øerne er fordelingen mellem lokalt og ikke-lokalt nogenlunde 50/50, mens der i Jylland er stor overvægt af teatergængere, der besøger det lokale teater. Med tanke på geografi og teatertæthed ikke nogen sensation...

● ADFÆRD

35 % går aldrig i teatret, ca. 40 % en-to gange årligt, 8-10 % tre-fire gange årligt. Resten er hardcore.

Vigtigste kriterium for valg af teater er selve forestillingen, efterfulgt af skuespillerne. Derefter kommer oplevelsen af 'live', stemningen i teatret, det at blive underholdt samt at forestillingen er vedkommende

Som helhed foretrækkes løssalgssystemet - og derefter et klippekortssystem.

● INFORMATION

Vigtigst er anbefaling fra venner og familie. Dernæst anmeldelser og omtale i aviser (især FAST/BTS-publikummet)

Over 30 % bruger også internettet

Plakater er især vigtige for unge. Abonnementskatalog og Rød Brochure vigtigt for henh. FAST og børnefamilie-publikummet

● BETYDNING af det lokale teater

50 % mener at det er vigtigt for lokalsamfundet

Den korte transporttid betyder meget

Det betyder meget for især de aktive teatergængere at de kender teatret

Repertoiret betyder meget – men ikke i sammenhæng med prioriteringen af overhovedet at have et lokalt teater

Kulturminister Brian Mikkelsen (K) vil have styr på statens tilskud til de små teatre. Foto: Siri Carlslund

samme ordning som egnsteatrene har nu og derved få fjernet deres særlige

rammestyringsmodel.

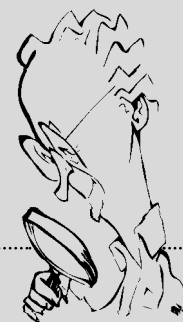
BTS har nu taget kontakt til de politiske partier både i og uden for regeringen for at få en dialog om en ny model for egnsteatrene – ligesom organisationen også meget gerne vil give kulturministeren deres vurdering af problematikken.

Og tiden er knap. Ministerens nye model drøftes allerede med forårets forligspartnere, inden det sendes til høring i indeværende år. Lovforslaget forventes vedtaget i foråret 2006.

Sker det, vil der altså være lukket for nye egnsteatre/små storbyteatre de næste fire år. Dermed vil Holberg Teatret i Kalundborg og Det Ny Musical Teater i Vejle – der begge forventes godkendt i nær fremtid med virkning fra 1. januar 2006 – lukke og slukke for den nuværende egnsteaterlov.

Under Langsteds Lup

Af Jørn Langsted

Siden sidst har kanondebatten kørt for fulde udblæsninger i pressen. Kulturministeren kom i en tale på Det Konservative Folkepartis Landsråd til at knytte kanonarbejdet sammen med sin nyproklamerede anden fase i kulturkampen, efter at han – i egne øjne – havde vundet første fase. Han fik dermed arbejdet rundt om i kanonudvalgene sovset godt og grundigt ind i nationalisme og andet konservativt tankegods. Og straks sprang nogle medlemmer af kanonudvalgene op som løver, for de troede sandelig, at det, de deltog i, nærmest var en selskabsleg for kulturministerielle midler.

Og nu så det pludselig ud til at være et politisk projekt, som de slet ikke var enige i. Så de følte sig rigtig misbrugte, nærmest åndeligt voldtagne. Jamen, hvor naiv har man lov til at være? Hvordan kan nogen ved deres fulde fem bilde sig selv ind, at de kan sidde og udføre kanonarbejde for en konservativ-liberalistisk regering, der støtter sig op ad et nationalistisk Dansk Folkeparti, uden at det er et led i samme folketingsflertals politik. Hvordan i himlens navn har man kunnet overtale sig selv til, at man som kanonudvalgsmedlem ville være helt ubesmitet af den politiske sammenhæng, der havde valgt én og søsat hele kanonprojektet?

Der kørte så en del palaver frem og tilbage, hvor kulturministeren flere gange fastslog, at han var blevet misforstået (af kanonudvalgenes medlemmer, kanonéerne), altså at han havde sagt, hvad han havde sagt, og det stod han ved, men kanonéerne havde nok uld i ørerne. Sagen endte så foreløbig med, at ministeren erklærede, at det var landets allerdygtigste folk, han havde valgt til at lave kanon: De er så dygtige og fremragende, jeg har nemlig selv valgt dem, så det er virkelig landets fremmeste ekspertise, sagde Brian Mikkelsen. Og med denne forsikring, om at de skam var de allerbedste, der kunne opdrives, faldt kanonéerne ned som en stak karklude og fortsatte trostigt arbejdet. De diskuterede og de lavede oplæg til hinanden. Og dem, der havde været lige ved at tage deres gamle oplæg med hjem og forbyde Brian at bruge dem, lagde igen deres oplæg ind i udvalgene. Kulturministeren havde ifølge pressen i øvrigt også nået at sige, at hvis kanonéerne nu ikke ville lege med og makke ret, så stod der masser af kløge og dygtige folk og bankede på og var rede til at overtage de opsætsiges sæder i kanonudvalgene. Jamen, er det ikke mageløst?

Alt det her kanon-halløj er jo i øvrigt noget underligt noget. På den ene side er det vældig fornuftigt, at landets børn og unge stifter bekendtskab med dansk kultur, dansk kunst og dansk historie. Det er nu engang i Danmark, de lever i. Men Mikkelsens kanon er netop ikke tænkt til skolebrug. Den er tænkt til bogreolerne rundt om i de tusinde små hjem. Så på den anden side er det dybt fornærmende mod selvstændige voksne mennesker, at man vil statsautorisere nogle bestemte elementer i kulturarven (et dusin af hver kunststart). Det er udtryk for en gammeldags paternalistisk holdning med denne kulturministerielle blåstempling.

Hvem kan have glæde af det her projekt, udover Brian selv. Ja, de eneste, jeg kan komme på, er opkomlinge, der skal gøre sig på de bonede gulve og ved de

dannede middagsselskaber. De har selvfølgelig ikke tid til at skaffe sig viden om kunst og kultur, dertil går der for megen tid med business og med at skrabe penge sammen. Men en kort oversigt, en kanon, der kan klares på en aften eller to, som har statsgaranti indbygget, og som gør én konversationsfæhig, det er lige sagen. Dette her er altså en håndsrækning, en støtte til erhvervslivets hurtige drenge, til dagens opstigende stjerner. Det drejer sig overhovedet ikke om kulturpolitik, men om erhvervs politik. Det er ren Bendt Bendtsen. Og hvorfor ikke? Hvorfor skal man ikke komme til undsætning, hvor der er behov for fernis?

Og man kan jo høre det for sig, konversationen ved middagsbordet hos direktør Flottenheim: 'Hvad synes De, unge mand, om konflikten i Elverhøj?' Så er det med at have sin kanon klar til affyring, ellers vil man være håbløs ukultiveret og u-dansk. Eller ved et aftenparty hos godsejer von Gylle: 'Lille De, synes De ikke, at Kaj Munk er stærkt undervurderet?' Her må man også lade sin kanon og være klar til at fyre den af.

Nu skal man selvfølgelig ikke rynke på næsen af, at det ydes førstehjælp med lak, fernis og politur. Det kan da være rimeligt nok at nogen vil lave en 'Dansk kunst og kultur for dummies', kan man synes. Problemet er, at det er staten, der på denne vis vil agere smagsdommer. Det her er et statsligt projekt, ikke et privat eller et fagkyndigt. Man kan kun være forblændet, hvis man tror noget andet. Det er staten og dens nuværende ledere, der har behov for at få tegnet et billede af det særligt danske og det bedste danske. Det er et projekt, der skal stive nationalstaten og dens magthavere af.

Kanonudvalget for scenekunst har jo så en særlig delikat opgave. Går vi bare 50 år tilbage, har udvalgets medlemmer jo ingen mulighed for at have set de forestillinger/opsætninger, de skal tage stilling til. Det eneste, de har, vil være den skrevne dramatik og omtaler af forestillinger. Det er ikke let at lave kanon over flygtigt, performative kunstarter. Man bliver nødt til at kanonisere noget andet end det performative, altså fx den skrevne dramatik.

Og det skal blive spændende at se, om kanonéerne for scenekunst kan snige sig uden om den vigtigste fornyelse i de sidste 35 års danske teater, nemlig det nye børneteater. Eftersom der ikke er nogen børneteaterkyndige blandt kanonéerne, kan man nok ane, hvor det vil bære hen ad. Så BørneTeaterSammenslutningen og Børneteateravisen må nok forberede sig på efterfølgende at skulle insistere på at få Brian til at lave en kanon for dansk børneteater.

I gamle dage var 'lille Mikkelsen' betegnelsen på den grundbog i latin, Kr. Mikkelsens Latinsk Læsebog, der blev brugt til at banke latin ind i hovederne på skoleeleverne med. Man skulle terpe sine bøjninger og lære dem udenad. Ja, man skulle kunne sin Mikkelsen! Fremover vil 'lille Mikkelsen' være betegnelsen på den grundbog – med tilhørende DVD! – der skal bruges til at banke dansk ind i hovederne på Gud og hvermand med. Man skal saftsuseme kunne sin Mikkelsen!

Ned med strukturen

Der blev talt støtte, båse og kvalitet, da Scenekunstudvalget bød til konference

Kunstrådets Scenekunstudvalg søsatte 11. november et prisværdigt initiativ med en velbesøgt konference om fremtiden for dansk scenekunst.

134 kronblade fra blomsten af dansk teaterliv var mødt op – herunder dog også medregnet journalister, anmeldere og enkelte politikere.

Og selvom et kulturministerielt notat om en ny kvalitetsstyret egnsteater- og små storbyteater-model tiltrak sig en del opmærksomhed, blev der også snakket en hel del om det dilemma, at garvede, kvalitetssikre teatre i årevis må løbe storm mod Scenekunstudvalgets beskedne puljer og således spærrer vejen for de nye tiltag fra vækstlaget, som pengene egentlig skulle bruges til.

Den årlige eksamen om støtteværdighed, som også de fleste børneteatre kender så alt for godt til. Mens etablerede teatre og Nationalscenen altid slipper for enhver form for kvalitetsvurdering.

Kulturminister Brian Mikkelsen (K) selv trampede som gæstetaler glad rundt i suppedasen ved at lancere sit eget bud på rigtig godt teater for hele familien, 'Skønheden og Udyret' på Det Ny Teater – der som privatfinansieret, kvalitetskontrolleret importvare var selve antitesen på konferencens formål: Flere offentlige midler til scenekunsten, større bevægelighed og sikring af 'risikovillig kapital' til vækstlaget.

Og sådan blev tingene sat lidt i relief på en dag, hvor der blev snakket meget, arbejdet i workshops og netværket lidt på kryds og tværs. Og måske sået nogle spirer til et fremtidigt angreb på det båsensystem, der placerer de omkring 750 millioner offentlige scenekunst-kroner så uegalt og uantastet. Med topkategorierne 1) Det Kgl. Teater, 2) Landsdelsscenerne, Den Jyske Opera, Det Danske Teater og Peter Schaufuss Balletten og 3) De store teatre i Storkøbenhavn, mens 4) Egnsteatrene og de små storbyteatre og 5) Enkeltprojekter og børneteatre m.v. må nøjes med smulernerne.

Med sig hjem fik deltagerne blandt andet følgende bud fra den afsluttende workshop:

- Der bør sættes fokus på de særlige problemer i hovedstadsområdet
- Der bør laves en stor sociologisk undersøgelse om teaterfolks ve og vel
- Der bør støttes flere projekter og færre institutioner
- Der bør indføres en mentorordning, så alle etablerede teatre får økonomiske muligheder for at tage et til to eksperimentelle projekter ind om året.
- Der bør være større mulighed for samarbejde på tværs af størrelse, geografi, båse og økonomi m.v.
- Der bør oprettes en produktionsplatform/teaterhus med faglig og økonomisk ekspertise til nye grupper/projekter (jvf. den hollandske model)
- Der bør laves en producentuddannelse på teaterområdet
- De 'frie midler' skal bevares, det giver handlekraft.

Og så gik teaterfolket ud i efterårsnatten med fornemmelsen af, at det går nogenlunde godt, men ikke uden flere penge. **caj**

RBOT-støtte sæson 2006-07

Sidste: Den sidste uddeling fra RBOT er netop blevet vedtaget – efter indstilling fra Scenekunstudvalget:

Det Lille Turneteater	1.950.000 kr.
Jytte Abildstrøms Teater	1.800.000 kr.
Teater Rio Rose	1.450.000 kr.
Teater Refleksion	1.650.000 kr.
Teatret Fair Play	1.200.000 kr.
Corona Danseteater	1.700.000 kr.
Nørregaards Teater	1.100.000 kr.
Teatret Månegøgl	900.000 kr.
Teater2Tusind	1.000.000 kr.

Mens Jytte Abildstrøms Teater for anden sæson i træk har mistet støtte (285.000), har Det Lille Turneteater fået et løft på 555.000 kr. og Rio Rose et pænt plus på 450.000 kr. Barkentins Teater og Undergrunden er røget ud – men i hvert fald sidstnævnte kan måske blive samlet op i fx. musikdramatisk pulje. I næste nummer af BTA vil Scenekunstudvalgets puljer være med og give et samlet overblik over børneteaterstøtten.

Horsens Børneteaterpris 2005: Festivalarrangør Steen Larsen-Ledet, redaktør af Børneteateravisen, Carsten Jensen, og borgmester Vagn Ry Nielsen. Sidstnævnte begrundede bl.a. priskomiteens valg med, at Carsten Jensen 'altid formår at sætte tingene på plads i et politisk mudret billede og aldrig mangler skarphed i forhold til beskrivelser og tolkninger af teaterpolitiske forhold'. Desuden fremhævede han redaktørens særegne sprogtoner, 'spidst debatterende i præcise doser'. Prisen, der er indstiftet af Horsens Kommune, er på 25.000 kroner og ledsages af en statuette af kunstneren Kaj Rugholm.

Foto: Jacob Stentoft

Skiftedag i Horsens

Med 54 teatre og 193 forestillinger slog Horsens Børneteaterfestival sin egen rekord. Og så takkede Lone Wessel af.

Af Carsten Jensen

Arets vellykkede børneteaterfestival i Horsens 16.-18. september betød samtidig skiftedag i festivalledelsen. Fremover er Steen Larsen-Ledet frontfigur, mens Lone Wessel har valgt at opdyrke nye kulturmarker, bl.a. som leder af byens årlige middelalderfestival.

Lone Wessel har været en myndig og kyndig ene-leder af festivalen siden 2001, men var allerede med fra 1991 som administrator i Kaskadeteatret, i hvis regi festivalen lå, indtil Horsens Kommune tog over.

Den 20. festival blev altså hendes sidste som arrangør – og så er det tid til en bekendelse: Børneteateravisen antydede sidste år fejlagtigt, at festivalen ikke kendte sine egne årstal og var et helt år bagefter i datingen – men nu er det langt om længe dæmret for Deres brødebetyngede udsendte, at der faktisk slet ikke blev afholdt nogen festival i 1989. Undskyld forvirringen – som også blev udstrakt til Horsens Børneteaterpris, der først i år blev uddelt for 10. gang.

Til gengæld var priskomiteen så overmåde venlig at se gennem fingrene med dette monumentale hukommelsestab og tildele prisen – for en informativ indsats (!) – til Deres ydmyge. Tillige med check,

blomster, kunst og smukke ord fra borgmester Vagn Ry Nielsen, der også fortalte de mange hundrede teaterfolk og -formidlere, hvor vigtigt festivalen er for Horsens: Den skaber liv og præger bybilledet og bidrager til en positiv opfattelse af en by, der i så mange år har været mest kendt for sit statsfængsel. Og teaterforestillingerne giver næring og udfordring til børnenes fantasi.

Børnene selv kom atter i år til orde, da en afstemning blandt de 6-til 10-årige festivalgængere overbeviste pegede på, at Danmarks Radios Fabulatoriepris 2005 skulle gives til Dansk Rakkerpak for deres 'Alle Gode gange Tre'. (anmeldes på næste side). Prisen er opkaldt efter udsendelsen 'Fabulatoriet' for børn, som sendes på P2 ugen igennem, og programmets vært og tilrettelægger, Frode Muldkjær, overrakte 5.000 kroner og verbale roser til de stolte modtagere.

En indkøber på farten

Men der var mange andre forestillinger med på årets festival, hvor 54 teatre spillede 193 forestillinger i weekendens løb og således deltog i markeringen af den hidtil største børneteaterfestival i Horsens.

En efterfølgende afsøgning på internettet afslørede i en web-log, at Yvonne Larsen, der var udsendt fra Nykøbing Falster Centralbibliotek, nåede at se ni af forestillingerne – med det særlige fokus på dem fra 1,5-3 år og 3-6 år, der er specielt interessant for børnebibliotekerne i hendes hjemamt.

Hun hører til de garvede festival-

deltagere og sætter pris på at se de forestillinger, som hun selv arrangerer som hovedansvarlig for aktiviteterne på filialbiblioteket i Nysted.

Her har hun 19.000 kroner til brug for kunsten – og med refusion i ryggen lykkes det hende at formidle fire-fem forestillinger om året her.

Og jo – Yvonne Larsen HAR allerede planlagt repertoiret for hele 2006. På basis af sete forestillinger, teatrenes tilsendte materiale, Den Røde Brochure og anbefalinger fra andre bibliotekarer m.fl.

Og nok har Yvonne Larsen lagt de ni forestillingstitler fra turen til Horsens ud på centralbibliotekets weblog, men hendes egne anbefalinger fås kun via en direkte snak:

»Jeg mener ikke, at det er rimeligt for teatrene, at jeg lægger mine vurderinger frem her. Jeg har jo et særligt sigte med forestillingerne i min egenskab af formidler og arrangør, men mine kolleger kan jo tænkes at have andre prioriteringer, og så er det bedre, at vi får udvekslet nogle ord...«, siger hun.

Og kan i øvrigt glæde sig over, at der kommer rigtig meget børneteater til hjemstavnens til foråret, idet Nykøbing Falster er vært for Teatercentrums store festival i april 2006.

Yvonne Larsen nåede ikke i Horsens at se det første fællesudspil fra statsensemblet for børneteater. Til gengæld bliver Corona La Balances 'Tre nætter varer døden' sammen med en række af festivalens øvrige udspil anmeldt på de næste sider.

Og så skal det lige med, at Horsens Børneteaterfestival 2006 – den 21. i rækken (!) – finder sted i dagene 15.-17. september...

Fabulatorieprisen: Fra venstre festivalarrangør Steen Larsen-Ledet, Mikael Fritze, Niels Peter Kløft, Niels Grønne, Marlie Szlavik Gunge, prisgiver Frode Muldkjær og Dorte Møller. Foto: Jacob Stentoft

Heinz, hash og hooligans

Der er fart over feltet og kærlighed på trods, når Dansk Rakkerpaks gadepantomime folder sig ud

ANMELDELSE

Dansk Rakkerpak: *Alle gode gange 3. Idé og koncept: Dansk Rakkerpak. Instruktør: Torkild Lindebjerg. Scenograf: Christian Q. Clausen. Komponist: Mikael Fritze. Kostumer: Malene Bjelke Petersen. Medvirkende: Marlie Szlavik Gunge, Niels Peter Kløft, Dorte Møller, Niels Grønne og Mikael Fritze. Aldersgruppe: fra 6 år og opefter. Set september 2005. www.danskrakkerpak.dk*

Næser brager ind i mure og døre. Lagkager tværes ud i fjæset på både ven og fjende. Geværløb rettes i uheldige retninger. Hoveder sidder fast i uhumske skraldespande. De uheldige får vand, og de heldige får kys og kram – af de forkerte!

Komikken er sat i femte gear, og latteren får frit løb i Dansk Rakkerpaks rablende tretrinsrakket af en udendørs kærlighedsballade. Selv kalder det københavnske teater forestillingen en gadepantomime.

Ordløs er festlighederne nu ikke. For der tales. På gebrokkent tysk i første sekvens, som foregår under eller lige efter Anden Verdenskrig på og udenfor den beværtning, som er kulisser for alle tre tidsspil. I bedste Morten Korch-stil er omdrejningspunktet den bly forklædede piges pludselige og forbudte forelskelse i den håbløst kejtede tyske soldat Heinz. Pigens hystade af en mor og en undertøflen-far stiller sig resolut i vejen. Men meget blødes op, da soldaten planter en pose rigtig kaffe på den skranke, hvorfra der ellers kun serveres Richs.

I anden karruselturn svanser pigen rundt i lyseblå lårkorte kjole, har udslået hår og er meget tygegummityggende og pubertetstrodslig. Fyren hun falder for er en langhåret hashrygende peace-and-harmoni-guitarist. En halskædefyldt og stribet buksefyr, som får vendt farens aversion til højt humor ved at lange ham en pose grønt tobak (pot), da han står og mangler

Rød Orlik.

Som rosinen i pølseenden lander vi i vores konfliktfyldte integrations nutid. Med hip-hop-hætte og Hummelbukser er pigen blevet noget mere dalrende i udtrykket. Men falde for den svenske mobiltelefonstakkende indvandrerfyr går nu let nok. Og de formår tillige at stikke af sammen tilslut. Til forskel fra de to andre forelskelser, som ikke forløses så direkte.

Timing og tempo

Torkild Lindebjergs iscenesættelse mangler bestemt ikke timing og tempo. Spillerne tonser vågent og vakst derudad i et go, hvor der hele tiden sker nye ting, og hvor der vakst hver gang bliver tilføjet nyt tidspasende spas. Marlie Szlavik Gunge spiller inkarnationen af teenageforelsket pige: Blød i knæene, med svømmende øjne og bortvendte blikke. Niels Peter Kløft charmer løs som 'The young man'. Mikael Fritze tager kegler som måbende postbud og tjenende husånd udi alle slags fornøjelse, inklusiv de mere intime. Og endelig giver Dorte Møller og Niels Grønne den gas som den 200 procent underkuede far og hans strigle af en kone. Ligesom de spiller de to bøller, som i hver sekvens forsøger at obstruere de unges kærlighed. Først er de to bonderøvs kasketåber. Så to stivbenede rockere. Og tilslut to nylongrønne hooligans.

'Alle gode gange 3' har alle de ingredienser af umiddelbar tilgængelighed og fart-over-feltet-fest, som gør det forståeligt, at det var den forestilling, som børnene valgte til vinder af Horsens Børneteaterfestival's Fabulatoriepris. Grine gør man. Benovet bliver man over, hvad komik kan, når der både er nuancer og raffinement på spil. Og egentlig tror jeg, at fornøjelsen vil kunne øges, hvis spillerne i sidste akt trak nydelsen ved de kendte løjer – i stedet for at lade akterne gå stadigt hurtigere.

Kirsten Dahl

Niels Peter Kløft og Marlie Szlavik Gunge i et hastigt kys under de hæsblesende løjer, der udgør Dansk Rakkerpaks seneste udspil. Foto: Tomas Bertelsen

Bodil Alling i gang med Gruppe 38's teaterinstallation over H.C. Andersens eventyr. Foto: Sille Heltoft

Eventyrsplinten og englevingen

Gruppe 38's tolkninger er ikke bare utraditionelle, de er også transparente, tvetydige, tåbelige og temmelig tyranniske. Men de er aldrig nemme

ANMELDELSE

Gruppe 38: *Du må være en engel, Hans Christian. Koncept: Paolo Cardona, Philippe LeFèbre, Catherine Poher, Claus Helbo, Søren Sønderberg, Bodil Alling, Sille Heltoft, Kim Kirkeby, Arne Fich og Jakob Kirkegaard. Medvirkende: Bodil Alling og Joakim Eggert. Aldersgruppe: 5 år + (eller 3.kl. +). Set i september 2005. www.gruppe38.dk*

H.C. Andersen-hyldesten og H.C. Andersen-hysteriet er med ved at forstumme. Men ud af helt års Andersen-forestillinger er det alligevel kun en håndfuld, der har spiddet sig ind i tilskuerens hjerte som en virkelig eventyrsplint. I hvert fald i mit.

Gruppe 38's forestilling 'Du må være en engel, Hans Christian' er en af disse forestillinger. Så overlegen i sin idé, så overrumplende i sin sanselighed, så overdådig i sine teksttolkninger. Ikke ét eventyr for meget, ikke ét eventyr for lidt, men lutter nydelse – og forskrækkelse...

Denne forestilling kræver sin tilskuer. Den kræver essentielt set børnenes grænseløse tankespring, men den kræver også børnenes store klassikerviden om H.C. Andersen. Prøv ikke at komme her som eventyrforladt voksen og tro, at du kan forstå, hvad der foregår!

Gruppe 38 indbyder til fødselsdagsfest, simpelthen. Og her er en engel fløjet forbi med blide vinger... 200 års tillykke ved et kæmpe stort bord, dækket kunstfærdigt til lejligheden. Men der er ikke

dækket op til teatertilskuerne. Nej, både børn og voksne må pænt stille sig rundt om det lange bord og vente på de virkelige æresgæster: Eventyrfigurerne, selvfølgelig. Deres tallerkener og glas og bestik er nøje udvalgt. 'Snemanden' og 'Den grimme Ælling' og 'Kejseren' får hvert sit – for ikke at tale om 'Skyggen'...

Grusom sansefest

Festen styres af dansk børneteaters bryskeste ceremonimester: Bodil Alling. Hun er til lejligheden påklædt som overkokketjener med skarpretterstemme og stedmoderblik – og Joakim Eggert tør ikke andet end være hendes underdanige følgesvend.

Borddækningen udvikler sig hurtigt til en rasende sansefest – akkurat så grusom som Andersens eventyrstemme. Tommelise er ved at drukne i en dyb tallerken. Splask. 'Den standhaftige Tinsoldat' er blevet til en spiddet saks, mens danserinden drejer pirouetter som et brændende stearinlys på en rejsegrammofon. Og spørg lige, om den fem-årige tilskuer ikke kunne se, at rotten bare var en tegning på papir? Jo, men hun var da rædselslagen over den alligevel...

Gruppe 38 blander alverdens objekter og dukkestunts fra både installation og performance – akkurat så grænsesprængende udansk som Andersens eventyr egentlig også er det. Englevingefjederne må der være adskillige af... Den franske scenograf Philippe LeFèbre og den italienske objektmager Paolo Cardona mærkes i hvert fald i forestillingens grote-

ske fantasi, der lægger en befriende afstand til eventyrene – tolket forfra af rene sjæle. Tag 'Den lille Havfrue'! Hun får hældt vand i sin bundløse glastallerken, mer og mer, men svarer igen ved at sende skum til overfladen, mens Havheksens kniv bare står og dirrer... Glemte er Disneys parykbarbie. Her er havfruens tungeløse rædsel udtrykt med evigheds sorg.

Det er disse kongeniale tolkninger, der hæver denne Andersen-forestilling over så mange andre Andersen-armbøjninger dette år. For Gruppe 38's tolkninger er ikke bare utraditionelle, de er også transparente, tvetydige, tåbelige og temmelig tyranniske. Men de er aldrig nemme. Her er ingen 'Grim Ælling-forenklinger'...

Derfor varer forestillingen også meget længere end sine 40 minutter. Alle tilskuere går nærmest en æresrunde omkring bordet igen for nu helt at forstå det – og det og det! Jamen...? Nå jo...!

Hvem leger Gruppe 38 så sammen med, set i bredere teaterperspektiv denne Andersen-sæson? Tja, æstetisk set er teatret vel i denne forestilling mest beslægtet med performanceteatret Hotel Pro Forma. Og set ud fra den hovedkule Andersen-galskab hører teatret vel mest sammen med Kaleidoskop-forestillingerne 'Havfruen' i Kedelsmedjen og H.C. Nielsens 'The National Brand'.

I 33 år har Gruppe 38 skabt teater for børn. Nu har de skabt en børneforestilling, der bør gøre voksne dybt misundelige. Og Andersen bør være dybt lykkelig – et sted, hvor englevinger ikke har fjedre.

Anne Middelboe Christensen

Man er glad når man ikke er sur

Småbørnsforestillingen 'Lille Py' er et betagende og poetisk stærkt billeddigt

ANMELDELSE

Teater My. Lille Py. Manuskript: Rosleff/Ravicchio. Instruktion: Giacomo Ravicchio. Scenografi: Giacomo Ravicchio. Komponist: Martin Vognsen, Dukke: Mariann Aagaard. Kasser: Annika Nilsson. Medvirken- de: Mette Rosleff. Aldersgruppe: 2-4 år og voksne. Set i november 2004.

Tænk at en lille blinkende pil bag en stor brun skoleplint kan lukke så herlige universer op. OK, uden en række spændende hvide kasser bag plinten, som i forskellige former og formater og med små låger åbenbarer stadigt nye og alligevel velkendte verdener og uden en Mette Rosleff som sidder foran plinten og nænsomt fortæller og viser frem, går det heller ikke. Pilen er 'bare' en god guide. Et lys i mørket bagved som både børn og voksne lynhurtigt får lyst til at følge.

Lille Py, stykkets hovedperson, får vi først at se tilslut i form af en lille dukke som under sit tagvindue skal til at sove. Men det er hans, eller rettere små børns guldorn om dem selv og livet, som Mette Rosleff sammen med Giacomo Ravicchio har samlet og sat sammen til teksten i 'Lille Py'.

Der er nok at labbe i sig. I takt med at Mette Rosleff med et lyst og forventningsfuldt 'Det er til mig'

åbner den ene kasse forskellig fra den anden får vi et sanseligt indblik i hvor underfundige og vise små børn er. For de små selv må oplevelsen være en blanding af en sandsynligvis dugfrisk førsteoplevelse af teatrets sanselighed og magi kombineret med oplevelser og fortællinger om den helt nære verden, som de selv som to- til fire-årige eftertænksomt og begærligt går og prøver kræfter med. Formuleret som sprang det ud af deres egne munde.

Heri ligger storheden, poesien og charmen i 'Lille Py'. Vel at mærke fordi Giacomo Ravicchio, som også står for scenografien, har instrueret med en enkelhed, som giver forestillingen en dejlig ro. Fordi musikken er herlig og velvalgt. Og fordi Mette Rosleff spiller med så stort et nærvær og aldrig forfalder til at tale ned til børnene.

Tryghed og nærvær

Hvordan ser de smås verden så ud ifølge dem selv? Det er en verden med voksne, der tager fra dem og som de besøger. Den første vist i en lille kasse, hvor lille Py i børnehaven vinker farvel til mor, der er på vej på arbejde. Den anden vist som et besøg hos mormor, hvor der er en gyngende i haven og hvor man skal være stille i stuerne når mormor sover og passe på ikke at tabe ting. Og det er en verden, hvor man

møder nye og jævnaldrende venner. Fx ved stranden.

'Lille Py' favner både børns helt konkrete erfaringer og deres psykologiske sansning af verden. Der er genkendelse og livsfilosofi på spil uanset om det er dagligdagsnære ytringer som 'Hvis man gerne vil have en is, skal man lægge sig ned under sofaen og lade som om man græder'. 'Hvis man falder er man uheldig, og hvis man er uheldig, så får man bare en sut' og 'En banan er sådan en man kan spise, fordi det er mad, og man skal spise mad, for ellers får man ingen is'. Eller det er det store univers som udtrykkes gennem det lille liv, som når Lille Py konstaterer: 'Hvis man er glad, så vil man gerne tale med nogen', 'Man er glad, når man ikke er sur' og 'Det er MIG, der er inde i bukserne'.

Med undtagelse af en kasse med larmende biler tager Lille Py alle kasser til sig med et taknemmeligt og frydefuldt: 'Den er flot, den tager jeg'. Det samme kan ikke undgå at gælde alle, som ser forestillingen. For 'Lille Py' har det hele: Tryghed, nærvær, stemningsfuld musik, masser at se på, og masser at mærke de menneskelige dybder og den store poesi i. Et humoristisk og poetisk stærkt billedigt, man nyder at generindrelænge efter.

Kirsten Dahl

Mette Rosleff og Lille Py. Foto: Teater My

Der er masser af energi og galskab over Katrine Karlsens egen 'Supermøgprinsessen'.

Iscenesat galskab

Der er dømt højeksplosivt teenageteater i 'Supermøgprinsessen'

ANMELDELSE

GRAENSE-LOES: Supermøgprinsessen. Af og med Katrine Karlsen. Konsulenter: Hans Ove Granat, Rolf Alme, Jette Lund m.fl. Aldersgruppe: 13 år og opefter. Set september 2005. www.graense-loes.dk

Gulvet flyder med hundelort. I det spredte broderi af brune gummiklatter kaster Katrine Karlsen sig pladask stønnende ned og gynger med hele kroppen. Som midt i en kulminerende orgasme går det. Op og ned. Frem og tilbage. Gardagung gardagung. For fuld hammer med både krop og lyd.

Måske er det derfor aldersgruppen er sat til teenagestart og ikke lavere. For udover denne sekvens tematiserer teatret GRAENSE-LOES i 'Supermøgprinsessen' problemer som også rækker nedad på aldersstigen. Skilsmisser, manglende selvværd, håbløse forelskelser og hundehad. Spørgsmålet er, om ikke også 'bollebevægelserne' er, om ikke hverdagskost, så dog kendt 'gymnastik' for de noget yngre børn.

Forestillingen er i sit udtryk helt analogt til det signal af noget over-, hyper-, eller ekstraordinært stort, voldsomt og opdateret moderne, som teatret udsender ved at kalde sig GRAENSE-LOES og titulere stykket med et så kontrastrigt superlativ.

'Supermøgprinsessen' er ekstrem selvhenført. Fuldstændig hysterisk tosset. Bund ærlig. Vildt umiddelbar. Og drivende fuld af drifter og håb. Kropsligt kikset og samtidig sårbar og meget pyntesyg. Med andre ord som en teenager i fuld flor.

Underholdende alvor

Nuvel, bliver det godt teater af det? Ja her, fordi alle teenage-trækkene forlenes

med tre ting. Med stor spillekreativitet. En selvkreeret billedlighed som i tegneserietegninger, blondemønstre og bogstaver er ganske æstetisk flot at se på. Og et 'nu synger jeg drivende hormonale kærlighedssange i mikrofon og drikker kartonkakaomælk til'-koncept, som med humor og sørgmodighed matcher pigens sind.

En iscenesat galskab som er gennemvædet med underholdende og alvorsvirkende mening. De dygtigt kunstgjorte udtryk og de teenageunges helt dagligdags her-og-nu-problemer går fint hånd i hånd. Som når Supermøgprinsessen fanger skilsmissepigens råb om opmærksomhed i denne skønne tekstpassage: 'Der findes dage, hvor man virkelig bare føler sig som en lort. Men det gode er, at man kan ligge på lur. Og lige inden hans fodsål rammer jorden, kan man springe frem, ind under den og klamre sig fast - så ved man at han alligevel tager lidt af mig med hjem'. (teksten er genhusket via www.graense-loes.dk).

Billedet i sig selv er jo ganske godt fundet på. Lortene på gulvet er ikke bare fade-rens irriterende hunds, vi kan også opleve dem, som det møg, pigens sidder i og synes at hun selv er udtryk for. Engang imellem. Og bare faren får lidt af hende med under fodsålen, er hun tilfreds - et ydmygt ønske der ikke kan andet end gøre indtryk.

Tilbage på nethinden og i kroppen planter 'Supermøgprinsessen' en fin kontrastfyldt helhed, der rækker henvendelsessikkert ud mod sit publikum. Med skødesløst struttende tøj, vraltende temperamentsmugne trin, mut sugerørssugende kakao-drikkende blikke, og en væg af vekslende tegneseriebilleder, der både oser af storblomstret og blondefyldt pigeromantik og ægte hundehenført 'du svigter mig far'-vrede.

Kirsten Dahl

Læs også interview side 12

Teatret hvor månen drypper sølv

Og teatret hvor død og liv digtes på statslig befaling. Corona La Balance har rundet første halv sæson som statsensemble med både brandmandstøvler og muslingeskal

ANMELDELSE

Corona La Balance: Tre nætter varer døden. Idé: Lotte Faarup og Giulia Pataro. Instruktion og manuskript: Lotte Faarup. Scenografi: Maria Ciccía. Lys: Jøppe Lawaetz. Medvirkende: Kristian Dinesen, Rune Jessen, Giulia Pataro, Kaj Pedersen og Margit Szlávík. Set september 2005. Aldersgruppe: 10 år og op.

Corona La Balance: Soldans og månespil. Koreografi: Marie Lalander. Musik: Per Nørgård. Scenografi: Tanja Bovin. Lys (guddommeligt): Pernille Plantener. Medvirkende: Gertrud Exner, Jesper Andersen, Maybritt Hämäläinen. Set november 2005. Aldersgruppe: 1-4 år. www.corona-la-balance.dk

Lagkagen er fløjet gennem luften, og månen har dryppet sølvstænk ude i Smedehallen. Her har Corona La Balance nemlig kunnet kalde sig Statsensemble for børneteater siden sæsonens start, hvor teatret har spillet hele otte forskellige forestillinger, både i Vanløse, rundt om i Danmark og sågar i Rusland.

Klart er det imidlertid, at Corona La Balance oprettholder et imponerende, internationalt niveau, sådan som det også var kendeteg-

Gertrud Exner i 'Soldans'. Foto: Jens Hemmel

nende for de to teatre, Corona Danseteater og Theater La Balance, før de blev ført sammen i et kunstnerisk fornuftsægteskab.

Corona La Balance kan noget med det JORD-NÆRE. Spillerne suger af tyngden lige som moderne dansere – løbende og rullende, dansende og stampende – og forvandler sig til skikkelser af kød og fantasi. Rekvisitterne er enkle og symbolske: Et bord, en muslingeskal, et par røde træsko, en gong-gong... Æstetisk hælder teatret til det groteske – det går ikke af vejen for drag-rengøringskoner – og effekterne er klare: Hellere én lussing susende mod kinden end ti tomt i luften...

Corona La Balances fortællinger dyrker netop balancen – i en dramaturgi, der ynder at drive handlingen fremad netop i det øjeblik, den ikke længere kan bremses. Og indholdsmæssigt er teatret optaget af 'erkendelse' – af sanselig erkendelse og filosofisk erkendelse, sådan som bar-

net langsomt opdager livet.

Teatrets kunstnere optræder desuden med en beskedenhed, der gør børneteaterets forjættede gruppefortid ære: Dette er et ensemble, og her er alle lige vigtige. Så, nej, den fine titel er ikke steget dem til hovedet, derude i Vanløse. Og de er heller ikke brudt sammen under alle statsensemblets pålagte og selvpålagte opgaver. Men selvfølgelig er det instruktørerne Lotte Faarup og Marc van der Velden samt koreografen Jørgen Carlsund, der sætter farten.

Råben og rosenkrans

'Tre døgn varer døden' hed statsensemblets første forestilling. Den er for børn over ti år og handler om et barns oplevelse af døden – og ikke mindst barnets oplevelse af de voksnes reaktioner på at miste et menneske. Lotte Faarup og Giulia Pataros historie foregår i Italien – med råben og rosenkrans for mindst en menneskealder siden. Alli-

gevel er der mange ligheds-punkter med danske børns oplevelser med døden, for hvor mange børn i dag får for eksempel lov til at se deres døde bedsteforældre eller naboer?

Virkelyst

Statsensemblet for børneteater, Corona La Balance, er forlængst begyndt at føre sig frem på den internationale arena. I starten af oktober spillede man således danseforestillingen 'Tolo på vej' på 10th International Children and Youth Theatre Festival i Bursa i Tyrkiet. I øvrigt akkompagneret af Asterions Hus. Og 1.-6. november drog Corona La Balance i selskab med Fair Play og Teater Patrasket til Zelenograd International Theatre Festival i Rusland.

Scenografen Maria Ciccía har fundet en stribe hvidmalede døre, der både fungerer som borde og som ligsenge. Og den italienske skuespiller Giulia Pataro med de store øjne og den omhyggelige stemme spiller den forundrede pige, hvis elskede brandmands-nabo falder om på sin 50 års fødselsdag af en blodprop.

Forestillingen lægger op til diskussion blandt de store børn bagefter. For hvorfor reagerer pigens fars så hadefuldt på dødsfaldet? Og hvorfor er pigens ikke det mindste bange for den døde krop? Se bare selv...

Strejf og stråler

'Soldans og månespil' er tit-

Kristian Dinesen, Rune Jessen, Kaj Pedersen, Margit Szlávík og Giulia Pataro i 'Tre nætter varer døden'. Foto: Tom Ingvarsdén

len på repertoirets danseteater for 'nystartede mennesker', som teatret så elegant kalder de 1-4 årige. Scoopet her er ny musik af Per Nørgård, skrevet for lys kvindestemme og for den balinesiske trompong med de mange gyldne 'kedelklokker' på rød-gyldne træudskæringer. Musikken fletter organisk med Marie Lalanders dansehistorie om solen, der danser, og månen, der skinner – og muslingeskallen, der rummer hele verdens hemmelighed. Scenografien er her Tanja Bovins 'skabelsesark' – en båd af silkestoffer, som ungerne sidder rundt om. Min sidemand var godt nok kun 16 måneder og så forbløjet af gudinden, at han slet ikke fik leget med tilskuernes fine prinsesidde-tæppe i eventyrligste turkis. Hans små hænder klamrede sig bare til rælingen ind mod det forjættede land, hvor solstrejf og månestråler dansede om kap i kærlighed.

Skuespilleren Gertrud Exner bøjede sig blidt i lyk-kedans med luftglade ben og lyshvirvlende arme. Og slagtojs-spilleren Jesper Andersen bevægede sig rundt som en gud med gli-trende overkrop, mens danseren Maybritt Hämäläinen bestemt bøjede hovedet som alvidende månekvinde.

Sådan blev livskraftens glæde givet videre til de små og deres voksne – fremtryllet af de særegne Nørgård'ske evighedstoner fra en fortid og fremtid i fælles erindring...

Og sådan blev Corona La Balances første halv sæson: En rejse til landet, hvor månen drypper sølv – og hvor lagkagerne flyver.

Anne Middelboe Christensen

Med Fedtfjæs i beskyttelsesrummet

Offer og bøddel knytter kontakt i Teaterkompagniets problemorienterede forestilling

ANMELDELSE

Teaterkompagniet: Alle ka' li' mig. Forfattere: Tomas Trier og Hege Tokle. Instruktion: Tomas Trier. Medvirkende: Torben Guldberg og Hege Tokle. Aldersgruppe 12 år og opefter. Set september 2005. www.teaterkompagniet.dk

En dør smækker i. Puff. Og pludselig sidder de der sammen i skolens

beskyttelsesrum: den mobbede Henrik (også kaldet Fedtfjæs) og mobbedronningen Ditte. Ofret og bøddelen. Drengen, som har prøvet turen tyve gange før og pigen, som aldrig før har været taget til fange. Tror vi da. Men når Teaterkompagniets 'Alle ka' li' mig' er slut, er vi blevet kloge.

Ditte mobber Henrik for at få afløb for den tristed og frustration, hun bærer rundt på, fordi hendes fraskilte mor ikke interesserer sig for hende. Og der ligger en pointe i at lade Dittes mor være skilt. For lærerinden Anna, som Ditte håner og driller Henrik for at have et fortrolighedsforhold til,

er også lige blevet skilt. Det opdager Ditte, da hun snupper Henriks dagbog og læser op af den. Og det påvirker hende tydeligvis meget.

Rå tone

Så hvor der før konstant var lagt i ovnen til drilleri, er der nu skabt en forbindelse. En indbyrdes forståelse, som vokser hen imod styk-kets slutning, hvor Ditte og Henrik sidder i hvert sit hjørne, mens Carol Kings 'You've got a friend' spiller. Her skal ikke siges noget eller vises varme følelser, men vi kan mærke, at de begge grunder over noget og har fået udvidet deres

perspektiv. To gange Thomas (Trier og Guldberg) har sammen med Teaterkompagniets ankerkvinde, Hege Tokle, fået ideen til 'Alle ka' li' mig'. De to tekstforfattere, Hege Tokle og Tomas Trier, har valgt en fnisende, overspændt sexfokuseret og rå tone, som skal signalere dansk mobbe-univers anno 2005.

Og Tomas Trier har som instruktør gjort meget ud af at gøre de to spillere (Hege Tokle og Tomas Guldberg) til figurer, som hvad kropssprog og kostume angår ligner de unge fra 12 år og opefter, som forestillingen primært er for.

Hege Tokle og Torben Guldberg i mobbeland. Foto: Teaterkompagniet

ringen af lærerinden Anna. Bortset fra afsløringen af Dittes forhold til sin mor og siden Annas skilsmisse, er der heller ikke overladt meget til publikums fantasi på indholdssiden.

Det samme gør sig i endnu højere grad gældende på det formmæssige plan. Forestillingen savner rytme og flere raffinementer i iscenesættelsen. Spillet kører for ensformigt og hastigt derudad. Et problemorienteret debatstykke som godt kunne være mere kunstnerisk interessant og udfordrende.

Kirsten Dahl

Velklædt problemknuser

Det er ikke enhver ni-årig dreng beskåret at møde en ægte britisk butler, der kan hjælpe med stort og småt

ANMELDELSE

Fair Play: Butleren. Manuskript: Robert Parr. Oversættelse: Michael Ramløse. Instruktør: Søren Skjold. Lyd: Hamid Alamizadeh. Scenografi og lys: Hans Sode. Medvirkende: Søren Vejby og Robert Parr. Aldersgruppe: 7 år og opefter. Set september 2005. www.fairplay.dk

Med eventyr og respekt kan man overvinde virkelighedens knaster og det som tynger. Det er den fine 'lære', som Fair Play formidler i 'Butleren', skrevet af Robert Parr og oversat af Michael Ramløse.

I løbet af forestillingens lille time folder det lille lukkede drengværelse, hvor vi indledningsvis vågner sammen med en ni-årig dreng, sig ud til mange universer og verdener.

Det bliver ikke en Aladdins Lampe, som drengen får. Men at en butler en sen natte time stiger ind af vinduet og vækker én med te og tegneserier på et sølvfad, er nu heller ikke så værst opdager drengen, der har nok at tumle med. Hans forældre har ubetænksomt lovet ham, at den lille ny bliver en lillebror, og ud kommer så en pige! Men det værste problem er, at de

store drenge fra 10. klasse driller og har truet med at putte ham i skraldespanden, og at han nu tillige skal passe på, at de ikke gør hans lillesøster noget. En storebror, der tænker human og langsigtet, må man sige, nu lillesøster endnu kun er vuggespæd. Og følsom i nuet tillige: skuffelsen over, at det ikke blev en fodboldmakker, er ikke større, end at han lister sig ind og løfter den lille pige op til et knus, når mor og far ikke ser det, selvfølgelig.

En tur til Månen

'Butleren' har en fin ro, samtidig med at der sker en masse, og ind imellem er meget fart over feltet. Scenografien overrasker med rummelighed i små friser, en magisk kuffert m.m. Dialogen er sprød og spændingsfyldt. Og de to spillere har et fint register at spille på. Søren Vejby har en dejlig tilpas drengestatur og udstråling til at give den ni-årig dreng nerve og nærvær. Og engelske Robert Parrs butler er 'ærkeengelsk', afmålt tilbagetrukket, lun og besindig.

Hel konkret stiller Butleren sig høfligt og tjenestevilligt til rådighed for drengen efter helt bestemte herre/tjener-regler. Han trækker høfligt

forskelligt morgentøj op af kommoden, og foreslår aktiviteter som 'En tur på Golfbanen, Sir?', 'i Rolls Roycen?', 'på jagt?'. En forslagsrække som ender med en tur ud i rummet.

På Månen byder Butleren på både cheddaroste, rødvin, chokoladecake og jordbær, inden han pludselig forsvinder i en passage, som ikke er helt let at greje, fordi vi pludselig opdager, at Butleren også har sit at kæmpe med. Fordi Butlerens proces og udvikling bliver lagt oveni den dimension, som har at gøre med drengens udviklingsrejse. Så her skal man holde øjne og øre stive i et univers, hvor de to meget forskellige personer og verdener betror sig til hinanden og viser, at de formår at hjælpe hinanden.

'Butleren' når på den måde ud i mange verdenshjørner, men mister heldigvis ikke fokus på drengens fortælling.

Kirsten Dahl

Robert Parr kan bruge sine engelske rødder til sin karakter som engelsk butler.
Foto: David Trood

Mellem eventyr og medier

Spændende og tankevækkende forestilling om eventyr, der mætter og medier der forvrænger

ANMELDELSE

Det fortællende Teater: Lille Desert. Tekst: Ulrikka Strandbygaard. Medvirkende: Jesper la Cour Andersen. Aldersgruppe: 8 år og opefter. Set april 2005. www.detfortaelledeteater.dk

'SKYD ham!, SKYD ham!', råber folk foran deres TV-skærme til soldaterne, som er rykket frem mod bjergkæmpen Max, der har bortført den lille pige Liselotte. 'Han æder hende helt sikkert snart', fortsætter de opvejlede seere. Men så prikker spillers fortæller, Jesper la Cour Andersen, der står bøjet over et stort fad, som han dramatisk støder en stor ske rundt i, hul på ballonen og siger: 'Men så skete der noget, som ikke kom i TV..'

Og det noget er både spændende, underholdende og tankevækkende at opleve. Ulrikka Strandbygaard (fra Dramatikervæksthus 01-03) har eventyrtroligt svunget sin skrivpen. Her er ikke sparet

på dramatik. Kæmpen Max er ikke hvilken som helst kæmpe, men en kæmpe, som aldrig kan blive mæt. Når den vågner fra sit vinterhi, sker det med et skrig så højt, at jorden skælver og alle træernes knopper springer ud på én gang. Og om den tilfangetagne pige, som sidder fast under en sten, hører vi, at 'hun ikke er sådan én man tænker på at hjælpe, fordi hun ikke rigtigt er til nogen nytte og ikke rigtigt kan andet, end at fortælle historier'.

Med kæmpeskridt, der spreder så meget støv at alle de udsprungne blade falder af, går Max hen til Liselotte, snupper hende op til munden og opdager så, mens hun dingler der 'som en anden lakridsstang', at hun har træben. 'Lille pige, du skal være min dessert', siger han så og tømmer et mejeri for oste og happer et par kalve og geder, som han tager med op på Sortebjerget, hvor han svider toppen af med det bål, han laver ved at gnide to store træstammer mod hinanden.

Overraskende drejning

Efter at have ædt dyrene rub og stub er han stadig sulten. Og så er det pigen fortæller ham, at historier mætter og begynder at fortælle historien om, hvordan det første

træ kom til landet.

Historien morer Max, som aldrig har hørt godnathistorier, og som nu beder pigen fortælle mere. Det gør hun, og langsomt fyldes kæmpens gule øjne med tårer. Sammen falder de i søvn, og eventyret tager en overraskende drejning, som er skøn for kæmpen og pigen, og som samtidig kritiserer både sensationshungrende mediekikkere for at ville hade, uanset om der er grund til det eller ej, og medierne for at lave om på og forvrænge virkeligheden.

Ulrikka Strandbygaard binder fint episoder og forhold sammen og har en fin brug af gentagelser i sin tekst. Det vi én gang har hørt sagt, får en ekstra dimension, når vi hører det igen. Og frem for alt bliver tingene større (får udvidet betydning) af at blive sagt igen, og virker som poetiske penselstrøg under det, vi er kommet til at sidde og føle.

Jesper la Cour Andersens dynamisk vågne spil er også essentiel for oplevelsen. Hans vævre kropssprog og fine evne til med poesi, voldsomhed og melodi at male historien gør, at vi ser begivenhederne for os og mærker stemningerne i et langt spændende bølgende åndedrag.

Kirsten Dahl

Sanseekspllosion på babelsk

»Jeg har lovet at stoppe med syndfloderne,« siger Asterions Vorherre oppe fra himmelskyen. Så kom ikke og sig, at 'Babel' ikke er New Orleans-aktuelt teater...

ANMELDELSE

Asterions Hus: Babel. Tekst, instruktion og scenografi: Peter Kirk. Lysdesign: Morten Ladefoged Pedersen. Kostumer: Tora Winther. Video: Niels Horskjær. Korografikonstulation: Bo Madvig, Tilde Knudsen. Medvirkende: Martin Ammundsen, Tilde Knudsen og Nynne Karen Nørlund. Aldersgruppe: Fra 10 år. Set i september 2005. www.asterionshus.dk

Asterions Hus kan man glemme alt om teatrets højtbesungne sproglighed: Her handler det om teatrets SANSELIGEHD. Om skuespillerkroppenes muskelbøj, om lyden af hudens klasken på jorden, om stemmernes hujen og råben, om scenetårnets tunge jern-sammenfatninger, om videobagvæggens svimmedrejende blomster – her mangler vist kun duftsansens pirring...

Forestillingen 'Babel' er i hvert fald en sådan sanseekspllosion, heftig og accelererende som en rockkoncert. Og så er 'Babel' båret af en næsten overjordisk spilleglæde: De tre performere stråler og lyser af smil og latter. Og de fortæller historien om menneskenes hovmod og fald med mytens mærkværdige overbærenhed. Her er ingen medfølelse med menneskenes lidelser, kun en konstatering...

Asterion-kunstnerne er fælles om energiudblæsningen. Tilde Knudsen kaster sig forrest i sin stålsatte krop med sixpack-mave og imponerer med sin smidig-

hed og sit hidsige attack. Denne hestehalekvinde skal nok få bygget sit Babelstårn, ingen tvivl om det. Nynne Karen Nørlund er hendes sødmefyldte modsætning, buttet og blid og med en blødhedsstemme, der nærmest glaserer tårnet med sine nuancer i alle regnbuens farver.

Disse to kvinder ville have saft og kraft nok til at skildre en hel verdensbefolkning. Men klogt nok spiller Martin Ammundsen også med, hovedsagelig i rollen som manden med arbejdsvilligheden, de lange arme og det stabile gå-på-mod. For det skal nok gå alltsammen. Eller skal det?

Utålmodig Helligånd

»Jeg er bange,« siger den ene Babel-indbygger til den anden, da hun får at vide, hvad en BOG er for noget. Og hvad sproget er. I Biblens 1. Mosebog kapitel 11 står der, at menneskene bygger et tårn, der når helt op til Himlen – og at Gud straffer menneskene ved at give dem forskellige sprog, så de ikke længere kan tale sammen og leve i idyl og samhørighed; (hvilket så senere reddes i Pinsen, takket være Helligånden...)

Asterions skildring af den treenige Gud er aldeles munter. Særligt billedet af Jesus, der er bange for slet ikke at nå at blive født på Jorden, hvis menneskene bliver ved med at være så lykkelige. Men også af Helligånden, som er utålmodig over menneskene, der er 'så skide hamrende enige'.

Om skildringen også holder sådan religionsteoretisk set, skal jeg ikke gøre mig

klog på. Men det treenige gudsbillede fungerer fabelagtigt som teaterbillede, også takket være med Tora Winthers fantastiske englevinge-kostumer, der tilsyneladende trykkes ud af en simpel stofbane oppe fra himlens berømte tårnhøjde.

»Jeg har lovet at stoppe med syndfloderne,« siger Asterions Vorherre oppe fra himmelskyen, så kom ikke og sig, at 'Babel' ikke er New Orleans-aktuelt teater...

Og forestillingen viser, hvordan netop en katastrofe påtvinger menneskene sproget. Her er det vidunderligt, så komisk Asterioninstruktøren Peter Kirk kan få spillerne til at lege med ord for første gang, så tungerne er ved at vælte læberne af bar overanstrengelse.

Herfra tager sanseligheden til. Vilde farvecirkler drøner rundt på bagvæggen som i et kaleidoskop, og den uundgælige fysiske krig må udspille sig. At ordene så aldrig bruges til at forklare med – og at forestillingens usproglighed resulterer i en alt for svær og indspist forestilling for de 10-årige – det er så, hvad det er. Teksten kan jo udbygges med tiden.

Det afgørende er Asterionspillernes evne til at konstruere og bygge det himmelstræbende tårn på scenen, så vi kan sanse det. Både i de møre skuldre og i de ømme lægge – og i halset, der mærkes hæs bare ved at have oplevet forestillingen. Det er fysisk virkeligt, dette Babelstårn – sans selv!

Anne Middelboe Christensen

Der er masser af sanseoplevelser og lysleg i 'Babel'. Foto: Asterions Hus

Neel Holm og Basse Dam i en oplæsningsstund. Foto: Teater 83

Gennemtrængende nænsomhed

En forestilling for de helt små om bekymringer – og hvordan man håndterer dem

ANMELDELSE

Teater 83: Bekymringsskabet. Tekst og instruktion: Erik Møller. Scenografi og dukker: Patrice Homolovas. Medvirkende: Basse Dam og Neel Holm. Set april 2005. www.teater83.dk

Når man er seks år og snart skal til at gå i skole, og når mor og far oven i købet lige er kørt på hospitalet, fordi mor skal til at føde, så er der basis for bekymringer. Også selvom rare morfar er kommet for at passe en imens på denne 'helt almindelige, ualmindelige tirsdag aften'.

For hvordan skal det ikke gå? Med at læse og regne og skrive, og være artig og sød, og stå på række og høre efter hvad læreren siger i skolen? Og når den lille kommer, vil mor og far så ikke kun tænke på den ny og helt glemme mig? Det, og meget mere, tænker lille seks-årige Emma på i Teater 83's forestilling, 'Bekymringsskabet' for ingenting. For nede fra gulvet, henne langs skabskanten, op af dynerne og hist og pist og alle vegne forvandler kendte ting i Emmas turkis og kirsebærrøde værelse sig til 'bekymringssuhyrer', der

holder Emma vågen og foruroliger hende med drillerier, dumme spørgsmål og bekymringsskabende snak.

Emmas skoletaske forvandler sig til et langt pink uhyre, der vrider sig og har store skarpe tænder. Til en 'skolebekymring', der overfuser Emma med alle mulige foruroligende skole-spørgsmål. Hendes bløde pude bliver til en vrælende og irriterende kæmpebaby med kyse og stor flabet mund. En 'babybekymring', som pirker til hendes usikkerhed over det at skulle være storesøster til en lille ny, som modsat hende selv skal sove inde hos mor og far.

Pædagogik og nærvær

Alligevel – og som noget mærkbart helt centralt – er alt det dramatiske, som er skrevet og instrueret af Erik Møller, svøbt i en gennemtrængende nænsomhed. Fortællingen skrider langsomt fremad. Der bliver sat krop, ord og billeder på alle de bekymringsfyldte tanker. Og forestillingen tager alle mulige forholdsregler for ikke at skabe misforståelser og frygt i de små publikummer.

'Bekymringsskabet' er lige pædagogisk nok, kan

man indvende. Og der er ikke meget kunstnerisk nytænkning på forsidens hente. Men de pædagogisk tilrettelagte bekymringsløjer tager med genkendelighed og nærvær børnene med ind i et spændingsforløb, som de lever med i og kan håndtere.

Neel Holms Emma og Lasse Dams morfar er tillidsvækkende. Forestillingen folder langsomt (i samspillet mellem de to spillere og via et spil med dukker) den dimension ud, at voksne og ældre også bekymrer sig. Morfars mareridt er eksempelvis, at Emma skal blive kørt over i trafikken. En bekymring, som bliver vist med lyskurver og en lille iscenesat bid af 10-småcyklister-sangen fra 'De Små Synger', tilsat vejskilte og ambulanceblink.

Og ved at lade bekymringerne krympe og trække dem op af skabsskuffen som små udgaver af de mareridtsstore, fortæller forestillingen samtidig meget konkret, at det hjælper at tale med andre om sine bekymringer.

Kirsten Dahl

Operasangerne Jan Flemming Jensens og Joachim Knops falske tiggere appellerer tydeligtvis til et ungt publikum. Foto: Undergrunden

Blinde makkere

Der er styr på både sang og satire i Undergrundens operafarce om plat og småsvindel på markedsvilkår

ANMELDelse

Musikteatret Undergrunden: *Blind og blindere. Idé, tekst, instruktion og musikalsk arrangement: Niels Pihl. Musik: Offenbach, Mozart, Puccini m.fl. Scenografi: Peter Barslev. Koreografi: Alexandra Göransson. Medvirkende: Joachim Knop og Jan Flemming Jensen. Aldersgruppe: 11-18 år. Set i februar 2005.*
www.undergrunden.com

Man hører ham, før man ser ham med blindestokken tap-tap over gulvet. »Jeg er blind, og jeg har det ad helvede til,« jubler tenoren Jan Flemming Jensen tænderskærende fornøjet i den veldrejede operafarce 'Blind og blindere'. Nu er det nok mere guldbajere end blindhed, som er årsagen til, at han hoppedanser rundt med en hjemløse-indkøbsvogn. Mens en megastor ghetto-blast balancerende øverst på toppen fikst leverer musik og kor!

Den hjemløse er dog kun den første af en hel række tragikomiske skikkelser, som Jan Flemming Jensen lægger drønskægt kropssprog og stadig bedre stemme til undervejs. Alle kommer de fra den – som det nu kaldes – underprivilegerede del af den danske befolkning, hvoraf nogle lader til at have erfaret, at plat og småsvindel på markedsvilkår er betingelsen

for overlevelse i vores moderne velfærdssamfund. Så selvom et skilt på muren advarende formaner 'Tiggeri forbud', holder det selvfølgelig ikke en driftig forretningsmand tilbage fra at tjene til livets promillefyldte ophold.

Men så – tap-tap-tap – dukker en konkurrent pludselig op! Den velsyngende baryton Joachim Knop bærer gult armbind og selvsikker, sort habit. Plettet javel, men han er klart en herre med tæk på tingene og de beskidte tricks. Han er den blindere, der ligesom makkeren ser påfaldende skarpt gennem de mørke briller og med øvet hånd vender skiltet mod tiggeri, så der står 'Giv en skærv'. Hvorefter han kryber i den ene af de to, tykke tiggerdragter, der nemt og bekvemt er fastgjort i husmuren.

Et broget lydtafet

»De fleste har en skidt samvittighed, men når man giver en skærv, kan man lade som om man kommer hinanden ved,« synger Joachim Knop med et typisk rim fra den skægge tekst, hvis fuldfede nutidssatire går lige ind hos publikum. Det gør det også, når han blandt mange andre roller optræder som luder i lyserødt og stiletter – godt skævt og parat til at støtte de svagtseende svindlere.

De medvirkende fører sig frem med slåskampe på

brandslukker og motorsav, og som ordensmagten, der bruger politistavene som rytmisk slagtojs på de hjemløse – og meget mere af samme skuffe.

Deres ekspressive kropskomik rækker også rigeligt til en enkelt psykopatisk forældrekilling og til et par hueklædte, sms'ene teenagere på alder med tilskuerne. Der jubles – ikke mindst, når de to gutter 'opofrende' smider deres mobilos i den voksende pengebunke til tiggerne, der jo heldigvis er dem selv!

Desværre forgæves. En vaskeægte, svagtseende gadefejter kommer nemlig forbi, og puf! er en dags hårdt arbejde som blinde tiggere gået op i røg!

Inspirationen til forestillingen er hentet hos opera- og operette-komponisten Offenbach, hvis geniale, 150 år gamle ørehængere stadig er vældig populære. Offenbachs indsmigrende musik suppleres med en stor håndfuld lystige citater af de bedste, klassiske operakomponister. Fin som præsenterbakke, men ikke dækkende for operakunstens egenart, hvor sangen og musikken er den fortællende førerhund. Så trods omhu i udvalget og vittige arrangementer opleves de skiftende, musikalske udtryk ofte som et broget lydtafet, der underordnes replikker og skuespil.

Randi K. Pedersen

Undergrunden frem i lyset

Med 11 opførelser af tre forskellige forestillinger på udsøgte spillesteder i Københavns indre by har Musikteatret Undergrunden i november og december forsøgt at nedkæmpe de små teatres usynlighed på deres helt egen facon. Således gæstespiller 'Blind og blindere' på Takkelloftet i Operaen 5.-9. december, og forinden var man på Teatermuseet i Hofteatret med 'Mozart og Puccini'. Endelig kan man opleve Undergrunden i en fusion mellem opera og japansk noh-teater. 'Aru haha na monogatari' betyder 'Historien om en moder' på japansk – og blev uropført i Tokyo i april som et samarbejde mellem Undergrunden og Ryokusenkaï Noh teatret, ledet af den betydelige Noh-spiller Reijiro Tsumura. Det japanske ensemble gæstespiller på Diamanten, Det Kgl. Bibliotek, 5-6. december.

INDLÆG

Come on, Tivoli!

Af Signe Gad

Børneteateravisen havde i sidste nummer en anmeldelse af Tivolis børneteater Valmuens forestilling 'Nattergalen'. Jeg vil godt følge op med dette indlæg. Lige 'Nattergalen' kan jeg ikke udtale mig om, men jeg kan genkende anmelderens beskrivelse af forestillingens problemer, for de gælder også – med variationer – for 'Pinocchio', som jeg så i juli sammen med min fire-årige datter.

Jeg undrede mig så meget over det kunstneriske niveau og de valg, der var truffet i forhold til forestillingen, at jeg i et brev henvendte mig til Tivolis kunstneriske leder. Jeg spurgte blandt andet: 'Hvorfor skal vi nøjes med middelmådt teater for børn, når stort set alt andet levende kunst i Tivoli har topkvalitet? Det er konstateret gang på gang, at dansk børneteater hører til blandt verdens bedste. Fagfolk kommer tilrejsende til børneteaterfestivalerne fra den anden ende af kloden for at se, høre, opleve og tage ved lære. Nu kommer så turister fra hele verden ind i Tivoli og ser noget der ligner – amatørteater. Hvor er det ærgerligt!'

INDEN DA havde jeg argumenteret for, hvorfor jeg vil betegne Valmuens 'Pinocchio' som amatørteater: – Spillet med dukkerne er en katastrofe. Skuespillerne bliver ved med at spille, som om de selv var dukken, mens de fægter rundt med dukken, som var det en malerkost. Konsekvensen er, at der opstår en total forvirring over hvilke karakterer, der siger hvad

(eller gør, men de gør næsten ingenting) Jeg mener godt, man kan forlange, at de medvirkende havde brugt (mere?) tid på at sætte sig ind i de mest grundlæggende dukkeføringsteknikker, når dukkespillet fylder så meget. – Hvorfor vælger man at lave så ordbaseret et stykke, når det 1) aldersmæssigt spilles for et meget bredt publikum 2) spilles for udenlandske besøgende, der ikke forstår dansk 3) er udendørs teater?

– Og hvad med en form for solafskærmning for publikum? I inviterer børn ind til klokken 12, 13 og 14, netop i det tidsrum, man frarådes at opholde sig i solen. Om ikke andet – kunne I så ikke få én af jeres sponsorer til at fremstille børnehatter med skygger, som spillerne kunne dele ud inden forestillingen?

– 'Pinocchio' varer kun ca. 20 minutter, og alligevel hører man blandt det unge publikum efter 10 minutter: 'Er det ikke snart færdigt?'

Det er tydeligt, at hovedparten af hverken børn eller voksne bider på. Det, der giver forestillingen en slags kunstigt åndedræt er godt nok lavede dukker, kulisser og kostumer og så er det skuespillernes engagement og gode vilje. Det virker, som om de godt kan lide at stå på scenen, det er fint. Men det er også lige præcis de elementer, der kendetegner godt, gedigent amatørteater.

UNDERHOLDNINGSCHEFEN svarede mig høfligt gennem sin talskvinde. Han har ikke præsenteret sig. Hun citerer ham blandt andet sådan:

'Valmuens forestillinger er sat op i en Tivoli-fortolkning – en stilart som vi har valgt. Man kan sammenligne det med at drikke en cola: Nogle foretrækker Pepsi, andre Coke og andre igen Jolly. Det er det samme her. Derfor er det også en smagssag, om man kan lide vores forestilling.

Han oplyser også, at Disney har spillet flere af vores forestillinger efter vores instruktion osv., fordi de fandt stilen original og autentisk. Han har naturligvis taget nogle af dine praktiske kommentarer med til spillerne, og også om stedets indretning!'

MIN ANKE svarer til, at jeg ville kritisere, hvis Tivolis Promenadeorkester spillede falsk og konstant kom ud af takt. Det er altså selve håndværket, jeg taler om. At Disney har købt iscenesættelser fra Tivoli, siger intet om kvaliteten set med danske børneteaterøjne. Det er ikke på børneteaterområdet, Disney har sine forcer.

Come on, Tivoli, I skal spille 414 børneteaterforestillinger i næste sæson! Jeg er sikker på, at der er professionelle teaterfolk, der kan komme med et kvalificeret bud på, hvordan man kan højne niveauet hos Valmuens, så det kan stå mål med koncerterne på Plænen, med Tivoligården, Sjællands Symfoniorkester, Pantomimeteatret, jazzten, lysshowet, de hjemmebagte isvafler, blomsterdekorationerne – og alt det andet herlige i Tivoli.

Signe Gad – BA Hons, Theatre (Bachelor of Arts, Honours Degree), speaker og abonnent

Børneteatrenes egen uddannelsesfond

BørneteaterSammenslutningen (BTS) har besluttet at oprette en uddannelsesfond. Det sker i erkendelse af, at videre- og efteruddannelse af ansatte medarbejdere inden for børneteaterområdet er et fælles ansvar for organisationens teatre.

Pr. 1. november 2005 er derfor oprettet *Børneteatersammenslutningens Uddannelsesfond*, hvis overordnede formål er at virke som et incitament til, at medlemsteatrene hele tiden bestræber sig på at

være med til at give teaterområdet et kvalitetsmæssigt løft.

Alt kunstnerisk teknisk og administrativt personale kan således søge midler til videre- og efteruddannelse, ligesom et eller flere teatre kan være initiativtager til åbne kurser.

BTS' uddannelsesfond skal finansieres af medlemmerne på basis af antal lønmåneder pr. teater. Den valgte model betyder således en årlig samlet indbetaling fra de p.t. 64 medlemsteatre i størrelsesor-

denen 100.000 til 200.000 kroner.

Bestyrelsen for BTS vil i fondens første leveår fungere som fondens bestyrelse. Herefter evalueres ordningen, og der nedsættes en egentlig bestyrelse for fonden.

Bestyrelsen består af fem medlemmer: 1 repræsentant for BTS' bestyrelse, to repræsentanter for BTS/FAST-uddannelsesudvalg og repræsentanter valgt på BTS' generalforsamling.

caj

Refusionsudvalget i arbejdstøjet

Stemningen synes god blandt de fem refusionsudvalgsmedlemmer. Her Erik Viinberg, Sara Topsøe-Jensen, Birgitte Prins, Jonna Beha Oulund og Jesper B. Karlson med ryggen mod muren... Foto: Anne Bordum

Af Carsten Jensen

Det nye refusionsudvalg under Kunststyrelsen og Scenekunststudvalget har nu afviklet deres første showcases – 24. september på Midtbykskolen i Horsens samt 1.-2. oktober på Virum Gymnasium.

14 håbefulde teatre var mødt frem – og blev mødt med ti afslag og blot fire godkendelser. Men ifølge flere af teatrene også med varme og professionalisme

fra såvel Refusionsudvalget som Teatercentrums ansatte – der står for den praktiske afvikling af showcasearrangementerne.

»Vi var glade for den gode og trygge stemning, som ikke mindst skyldes Anne Bordums forståelse for den vanskelige situation, teatrene var i. For os som udvalg var det også en god oplevelse. Der var skabt nogle gode rammer, som vi kunne gå ind i. Vi kunne leve op til vores egne forventninger

om positivitet og objektivitet sat i forhold til en kvalitativ håndværksmæssig bedømmelse,« lyder det fra udvalgsformand Jonna Beha Oulund.

Hun glæder sig over, at udvalget har arvet gode 'gode vaner', skabt gennem de to foregående udvalgsperioder, selvom hun erkender, at det er en ubehagelig situation for teatrene at skulle til eksamen på denne måde.

Udvalget har valgt at skele

til både BørneteaterSammenslutningens gamle kvalitetskriterier og den nye såkaldte 'Ønskekvistmodel', der opererer med Villen, Kunnen og Skullen – hvilket kan oversættes til engagement, evner og nødvendighed.

»Ja, der er jo ingen grund til at opfinde alting en gang til. Desuden er vi meget opmærksomme på udviklingsperspektiverne og udviklingsmulighederne i de viste forestillinger,« siger

Jonna Beha Oulund.

Hun har efterfølgende talt med otte af de ti afviste teatre og dermed haft lejlighed til at udbygge det skriftlige afslag.

»Jeg må sige, at samtalerne er foregået i en fin atmosfære på trods af, at det er meget skuffede ansøgere, jeg har talt med. Det har været konstruktive samtaler, som jeg håber ansøger-

ne kan drage nytte af i deres fremtidige arbejde,« lyder det fra udvalgsformanden.

Næste showcases afvikles 28.-29. januar 2006 i Horsens samt 11.-12. februar i Københavnsområdet. Tilmeldingsfrist 1. december. Ansøgningsskema og yderligere information på www.kunststyrelsen.dk

Afgørelser efter showcase efterår 2005

Teater	Forestilling	Refusion
Tulipan Teatret	Emma i frugthaven	Afslag
Børneteateret Stjernedrys	Heksen Esmeralda	Afslag
Dadunk	Klods Hans	Godkendt
Gurik	Blå historier	Afslag
Teatro Princesa Cubana	Destello de sol	Afslag
Rasmus Thorup Jensen	Super Hero	Godkendt
Karla og de eventyrlige musikanter	Fyrtojet	Afslag
Teater Projektor	Jens Langkniv	Godkendt
Teater Pozzo	Jeg er ret så palle	Afslag
Teater Du milde himmel	Sikke et vejr	Godkendt
Hugga Bugga Teatret	Ud i den vilde eventyrverden	Afslag
Scene 1	Kvinden der kom fra havet	Afslag
Øjne på stilke	Elefantungen og andre snabler...øh fabler	Afslag
Teater Plus	Grisen som glemte den var en gris	Afslag

Refusionsgodkendelsen betyder, at skoler og institutioner får refunderet halvdelen af forestillingsprisen af staten. Se mere på www.kunststyrelsen.dk

Teaterledere på skolebænken

Det handler om oplevelsesøkonomi og leisure management, når fremtidens kulturledere og -administratorer skal klædes fagligt på. Nye akademiske uddannelser er således målrettet bl.a. teaterbranchen

Af Carsten Jensen

Ifølge beregninger fra regeringen har den såkaldte oplevelsesøkonomi et omfang på 175 milliarder kroner om året og beskæftiger 170.000 mennesker i de relaterede brancher.

Vi taler her om turisme, sport, kunst og kultur – herunder film og teater – og fritidsindustrien som sådan. Og med et sådan potentiale kræves der også uddannede mennesker til at formidle og forvalte.

Derfor er landets uddannelsesinstitutioner nu parat med skræddersyede kurser og uddannelser til oplevelsesindustriens ledere og administratorer.

Således kan man nu blandt andet få en diplomuddannelse i leisure management fra CEUS Handels-

højskolecenter eller en masters i oplevelsesøkonomi fra RUC, mens Statens Teaterskole barsler med planer om en målrettet teaterleder- eller produktionslederuddannelse.

FAST og diplomuddannelsen

Og teaterbranchen sidder med, når de nye uddannelser skal designes. Ikke mindst formanden for Foreningen Af Små Teatre, Mogens Holm, er aktiv. Han er medlem af Advisory Board for cand. soc.-uddannelsen i politisk kommunikation på Copenhagen Business School og indtager samme position som rådgiver og indholdsudvikler på de diplomuddannelser i Leisure Management, der starter fra årsskiftet på CEUS-Handelshøjskolecen-

ter i Århus og København.

Prisen for den samlede uddannelse, som strækker sig over fire semestre, er 42.000 kroner, og der afholdes i denne tid en række introduktionsmøder i såvel Århus som København.

Studieleder Lars Bo Hansen fortæller, at selvom tilmeldingsfristen er 1. december, optager man i princippet frem til studiestarten i januar. Og interessen er der:

»Vi har fået en del henvendelser fra teaterbranchen, og det er typisk fra ledere af teatre og lignende. Og det er netop det, der er uddannelsens formål – at give et tilbud til folk i fritids- og oplevelsesindustrien, der arbejder med økonomi og ledelse, men ud fra en anden faglig profil,« siger han.

I første halvår af 2007 vil man være klar med et kuld praktikanter (på 3. årgang) som vil være interesseret i at arbejde (gratis) på teatre, og her forventes naturligvis især FAST-teatre at byde ind på lidt opkvalificerende arbejdskraft-praktik.

Mere om uddannelsen på www.hasto.dk

RUC og masters

På Roskilde Universitets Center (RUC) tilbyder man til gengæld to-årig masteruddannelse i oplevelsesøkonomi som en overbygningsuddannelse, der bringer bachelorer op på kandidatniveau. Det overordnede indhold er oplevelsesledelse og retter sig især mod ledere og administratorer inden for teater, musik, sport og event. Uddannelsen kan tages sideløbende med erhvervsarbejde og består af fire moduler af hvert et halvt års varighed og til en pris af 25.500 kroner per modul.

Også her finder man kendte ansigter fra teaterlivet. I følgegruppen sidder nemlig bl.a. den tidligere

Mogens Holm – rådgiver i nogle af de mange akademiske tiltag for teaterledere, ligesom han også skal være underviser på den engelsksprogede bacheloruddannelse på CEUS og masteruddannelsen på CBS.

rektor på Statens Teaterskole, Oluf Harsløf, tillige med Henrik Hartmann fra Betty Nansen Teatret og Kunstrådets formand, Tivoli-direktør Lars Liebst.

Her er næste studiestart 1. februar 2006 med ansøgningsfrist 15. december 2005.

Mere om uddannelsen på www.ruc.dk/mol

Og alle de andre

De to ovennævnte institutioner samarbejder også. På CEUS i Nykøbing F. tilbydes således en 3 1/2-årig engelsksproget bacheloruddannelse i Leisure Management i samarbejde med RUC og med et stort klientel af udenlandske studerende.

CBS byder sig tillige til med en MPA (Master of Public Administration), som dækker teaterlederens fagområde og har flere relaterede centre, og det samme gælder for blandt andet Syddansk og Aarhus Universitet (bl.a. Center for Kunst og Ledelse og centret Imagine).

Dertil kommer, at f.eks. Aalborg Universitet etablerer et Center for Oplevelsesøkonomi og Oplevelsesdesign for at fastholde studerende i relaterede uddannelser som turisme, medialogi, spil og multimedier, mens Copenhagen Business School sidste år etablerede CIGNet – Center for Creative Industries in Global Networks. Her er forskningen centreret omkring mode og design, men også om oplevelsesøkonomien generelt, dog primært inden for elektronisk underholdning.

Det kan faktisk være ganske svært også for uddannelsesstederne selv at finde rundt i de mange muligheder.

Dertil kommer alle de mange andre kurser, der udbydes inden for oplevelsesindustriernes helt egne rækker – bl.a. på Odsherred Teaterskole – i administration og ledelse m.m.

Men man kan i hvert fald regne med fremover at se flere teaterledere med akademiske (efter)uddannelser i bagagen.

De nye unge

Der er de seneste år kommet en ny slags aktører til børneteaterområdet. De er sjældent tyngt af områdets historie eller traditioner og bruger ofte børneteateret som prøveklud for deres eksperimenterende teater og måske som afsæt for en række andre aktiviteter. Børneteateravisen har mødt to af dem.

Katrine Karlsens hjerte banker mest for en alternative scenekunst, men det betyder ikke, at hun ikke kan se udfordringer i mere traditionelle opgaver. Fra slutningen af november står hun f.eks. på BellevueTeatrets scene, hvor hun giver liv til den klaverspilende Kamomilla i 'Folk og røvere i Kardemommeby'

Kunsten at lave flabet teater

Katrine Karlsen fra GRAENSE-LOES ved, hvad hun vil. Kunstnerisk er hun stilsikker og frygtløs, men dagligdagen som ustøttet teater kan også være hård

Tekst og foto:
Søren K. Kløft

Det er en lun april dag under Teatercentrums store forårsfestival i Ringsted 2005. Katrine Karlsen står i Valdemarskolens håndgerningslokale og skal i gang med sin ungdomsforestilling. Lokale er mørklagt, et par havelamper oplyser den ene ende af lokalet. Publikum presser sig ind i det lille undervisningslokale, og alle ledige pladser bliver hurtigt optaget – nogen må tage til takke med ståpladser bagest. Der er stor interesse for at se, hvad det festival-debuterende teater GRAENSE-LOES har at byde på.

Forestillingen går i gang, og i de næste 40 minutter er Katrine Karlsen alene på scenen og fortæller sin historie om 'Supermøgprinsessen'. Scenografien er sparsom – en lille børnestol, en laptop-computer, et par flyttekasser og et mikrofonstativ. Katrine Karlsen er i lyseblå tylskjole og lange, hvide knæstrømper, og make-up'en er overdreven. Mest af alt ligner hun en krydsning mellem en fastelavns-prinsesse og en skolepige.

'Supermøgprinsessen' former sig som en monolog, hvor publikum indledningsvis får en hjerteskerende skilsmissehistorie læst op i en underspillet go'nat-historie-sekvens. Herefter træder en vranten teenage-pige i karakter, og resten af forestillingen gennemføres som en slags kabaret, hvor intet emne med reference til

nutidens ungdomsliv er for helligt til at blive endevendt. Det er hudløst, lige på og hårdt.

Midt under forestillingen kanter en publikummer sig mod døren. Måske blev det bare for meget for hende? Efter det afsluttende, lange bifald at dømme må man dog gætte på, at de, der blev tilbage, fik en oplevelse udover det sædvanlige. Katrine Karlsen tager imod bifaldet – udaset, men glad.

Upoleret og rå

Med ganske få undtagelser – bl.a. musikken – har Katrine Karlsen lavet alt selv i 'Supermøgprinsessen'; skrevet manuskript, lavet scenografi samt stået for forestillingens computer- og videosekvenser.

'Supermøgprinsessen' spiller for aldersgruppen 13 år og op, og den lanceres som 'en kærlighedshistorie om skilsmisser, uovervindelig og hundehad'. Rent stilistisk refererer Katrine Karlsen til den som en 'aminationsforestilling' med henvisning til computer- og videosekvenserne samt de forskellige objekter, som hun i løbet af forestillingen forholder sig til.

»Jeg holder meget af det upolerede, det rå og det kantede. De skæve universer. Men jeg er også forfælgelig og perfektionistisk. Intet i forestillingen er derfor uovervej, selvom det måske kan virke sådan ved første gennemsyn,« forklarer Katrine.

»Men jeg elsker også, at forestillingen kan føles uforudsigelig og intuitiv for publikum. Med sine mange lag kan den virke komprimeret og som et helt bombardement af følelserne, sådan lidt poetry-slam-agtig.«

Katrine har fået mange forskellige reaktioner på sine optrædender med 'Supermøgprinsessen'. Langt de fleste har dog været positive, men tit har

hun fået det indtryk, at folk opfattede hendes forestilling som selvbiografisk.

»Dette er en research i kærlighed – og hvem har ikke erfaringer med den? – men jeg er altså ikke skilsmissebarn,« slår Katrine fast.

Dertil kommer, at hendes publikum ofte har haft svært med at sætte ord på det, de har set. De mest rammende beskrivelser, som hun har hørt, har været 'punk-teater' og 'flabet teater'. Selv er Katrine ret glad for sidstnævnte prædikat:

»Det passer rigtig godt på, hvad jeg laver i netop den forestilling,« griner hun.

Gang i cykelkæderen

Siden 'Supermøgprinsessen' blev præsenteret på Teatercentrums festival i Ringsted i april, har Katrine solgt fem forestillinger. Det er hun ganske godt tilfreds med.

»Jeg har ingen ambitioner om at blive et fuldtidsturneteater,« fortæller hun.

Selvom 'Supermøgprinsessen' er blevet blåstemplet som refusionsberettiget af Refusionsudvalget under Kunststyrelsen, henslæber GRAENSE-LOES en tilværelse som ustøttet teater. Det betyder bl.a., at Katrine

var nødt til at tænke kreativt, da hun skulle skaffe sig et øvested i efteråret 2004, hvor hun skulle færdigproducere 'Supermøgprinsessen' op til sit møde med Refusionsudvalget.

Løsningen blev, at Katrines andelsforenings cykelkælder blev indrettet til øvelokale, men det betød også, at 45 cykler skulle op og ned igen hver eneste gang, 'prinsessen' skulle på øvegulvet.

Katrine Karlsen kvier sig lidt ved at kalde ved at kalde GRAENSE-LOES et 'teater':

»Vi er vel mere et produktionsselskab – eller måske kunne vi kalde os en teater- og kunstproduktionsforening? Meningen er i hvert fald, at GRAENSE-LOES i fremtiden ikke bare skal lave teater, men også huse og promovere andre former for kunstnerisk virksomhed,« forklarer hun.

Ku' ikke sy lige

Katrine Karlsen er uddannet skuespillerinde i 2004 fra Akademi for Scenekunst i Norge, men hun opfatter mere sig selv som billedkunstner. Hendes uddannelsesmæssige bagage består således også af talrige op-

hold på billedkunstskoler samt et halvandet-årigt forløb på Dukkemagergrunduddannelsen på Thy Teater.

»I starten var jeg meget opsat på, at jeg skulle være teatersyrske, men jeg kunne ikke sy lige,« griner Katrine, der dog siden har bevist, at hun kan meget med sine hænder.

»Jeg maler og tegner meget,« tilføjer hun.

På Akademiet for Scenekunst fik hun mulighed for at arbejde videre med alle dele af sit kreative talent, og 'Supermøgprinsessen', der er Katrines afgangsprøve fra Akademiet, begyndte som en slags 'børnebog for voksne'. Siden blev 'Supermøgprinsessen' præsenteret som et installationsprojekt i Århus Festuge. Først derefter besluttede hun sig for at præsentere projektet i den form, det har fået i dag.

Katrines talent for at arbejde i billeder og installationer har performanceteatret Cantabile 2 i Vordingborg også nydt godt af. Her har Katrine nemlig syet kostumer og lavet videoinstallation til Nullo Facchinis 'Glasstykket' – en levende teaterinstallation, der blev opført i foråret på Holmegaards Glasværk ved Næstved.

Mange jern i ilden

Katrine Karlsen har gang i mange andre projekter. Hun er således også involveret i PassingByTheatre, et selvfinansieret non-profit street art-projekt, der handler om at give forbigående en gratis teateroplevelse. Værkerne opføres én gang om måneden i det offentlige byrum. Der er skiftende skuespillerhold eller -kunstnere tilknyttet værkerne, og fælles for dem alle er, at de involverede arbejder gratis.

»Jeg synes, det her er storslået – det ikke-kommercielle – det, der ikke er lavet for at blive solgt,« forklarer Katrine Karlsen, der

er en ivrig fortæller for den alternative og uafhængige scenekunst i Danmark.

Derfor kommer det ikke som nogen overraskelse, at man finder Katrine blandt bestyrelsesmedlemmerne i foreningen Uafhængige Scenekunstnere (US) i Danmark (se boks).

»Dansk teater ikke interessant nok. Det er bange af sig. Det skal turde noget mere,« slår Katrine fast.

»Der er brug for noget mere risikovillig scenekunst i Danmark,« slutter hun i en udfordrende tone.

Læs anmeldelsen af 'Supermøgprinsessen' side 6

Søren Kristoffer Kløft er informationsmedarbejder på Teatercentrum

Uafhængige Scenekunstnere

Uafhængige Scenekunstnere (US) er en forening stiftet i maj 2005 som politisk talerør for den frie scenekunst. Foreningens erklærede formål er bl.a. at forbedre produktionsvilkårene for det, som US kalder 'den risikovillige scenekunst' i Danmark, samt at synliggøre US i det danske kulturliv.

US skal desuden fungere som et diskussionsforum for nye retninger inden for scenekunst, ligesom selve scenekunstabegrebet skal sættes til debat.

Som medlemmer optages skuespillere, performere, dukkespillere, koreografer, dansere, billedkunstnere, instruktører, dramatikere, dramaturger, musikere, komponister, lys- og lydteknikere og andre, som kan identificere sig med foreningens formål.

www.scenekunstnere.dk

Lidt om Katrine

Katrine Karlsen, 30 år · www.graense-loes.dk

Uddannelse:

- 1996-1998 Diverse kunstskoler (billedkunst og modellering)
- 1998-2000 Dukkemagergrunduddannelsen v/Thy Teater
- 2000-2001 Diverse teaterkurser (bl.a. hos Teater Refleksion og Prof. Konstanza K. Lorenz, Berlin)
- 2001-2004 Akademi for Scenekunst, Norge
- 2005- Teatervidenskab, dramaturgi (Åbent Universitet, København)

De første ideer til 'Diva' dukkede op for år tilbage, og Sofie Krog arbejder fortsat den dag i dag på at videreudvikle forestillingens historie og karakterer. DIVA er anden forestilling i dag end den var for bare et år siden, fortæller hun.

Man kan lave meget af skrot

Sofie Krog kan spille på mange strenge, og som autodidakt dukkemager og -fører viser hun, hvad hun kan i ind- og udland – på scenen, på tv og på film

Tekst og foto:
Søren K. Kløft

Gennem bøjet jern, rustne bilvrag og oplodsede busser når jeg frem til Sofie Krogs værksted – en gammel, brændeovnsopvarmet skurvogn, der står diskret parkeret hos den lokale brugtvognsforhandler. Vi er på Amager, et kvarters kørsel fra Rådhuspladsen i København.

Sofie Krog tager imod med kaffe, der serveres i bitte små kopper, og vi sætter os omkring et lille sofa-bord, som mest af alt ligner et stykke scenografi fra en dukketeaterforestilling. Her i skurvognen opholder hun sig de fleste af døgnets timer. Her inspireres hun, her udvikler hun nye dukker, her udtænker hun nye scenografier, og her finpudser hun sine forestillinger foran et kæmpemæssigt spejl, der kan drejes ud fra væggen.

Drejescener og faldlemme

Siden august 2003 har Sofie Krog drevet sit eget teater. Bortset fra bogføringen står hun selv for alt; dukkeføring og -mageri, scenografi, lyd- og lysdesign, manuskript, instruktion og PR.

Sofie Krogs seneste produktion, 'Diva', er en animationsforestilling, hvor publikum suges ind i et finurligt univers, befolket med bl.a. en dekadent kabaret-sangerinde og en kuleskør professor. Hele forestillingen er bygget ind i et velourbeklædt, rundt dukketeater, der fungerer som en dreje-

scene, som kan vise hele syv forskellige sceneopbygninger. Således kan handlingen hurtigt udvikle sig, og publikum befinder sig snart i det røgfyldte kabaret-lokale med sangerinden, snart på bagscenen og snart i den skøre professors laboratorium.

Scenografien er udspekuleret og består af et virvar af faldlemme, hule paneler, elevatorer og snoretæk. Det hele krydres med en dystre lydside, der understøtter den bizarre, næsten ordløse, handling. Sofie Krog gennemfører sin forestilling med stor fingerfærdighed, og som publikum undrer man sig gang på gang over, hvordan hun i grunden kan nå det hele. Hule paneler åbner og lukker i et rasende tempo, scenen drejer, divaen synger, scenen drejer, professoren arbejder i sit laboratorium, scenen drejer, tjeneren drikker sig fuld på bagscenen, scenen drejer, en hæsblæsende forfølgelsesscene udspiller sig, scenen drejer igen.

Succes i udlandet

'Diva' varer ca. 45 minutter og henvender sig især til større børn – eller måske især voksne. Sofie Krog har ikke skabt den til nogen specifik aldersgruppe, men da hun for et par år siden ansøgte om at få refusionsgodkendt forestillingen og samtidig gerne ville optages i Den Røde Brochure, blev hun stillet over for kravet om at aldersbestemme sin primære målgruppe. Derfor kom 'Diva' til at spille for unge i alderen 12-14 år og op, og sådan har den i løbet af de seneste to år været præsenteret på bl.a. Teatercentrums store forårsfestival, Silkeborg Dukketeaterfestival og på Horsens Børneteaterfestival. På den seneste festival i Horsens spillede 'Diva' forsøgsvist for et væsentligt yngre pub-

likum, men Sofie Krog mener ikke, at 'Diva' egner sig særlig godt til de små.

»Det er simpelthen ikke en børnevenlig historie,« slår hun fast.

Uden for festivalsammenhæng har Sofie Krog Teater været svær at få øje på i børneteater-sammenhænge, men Sofie har omvendt heller gjort så meget for at sælge 'Diva' til institutioner og skoler. Derimod har hun fundet et stort publikum for sine forestillinger i udlandet, hvor hun ofte bliver lanceret som voksenteater, og hvor 'Diva' spiller som aften- og midnatsforestilling. Siden 2002 har Sofie Krog optrådt på teaterfestivaler og turneret i bl.a. Østrig, Spanien og Irland. I april 2005 deltog Sofie Krog desuden i IV International Festival for Solo Puppeters i Polen, hvor hun hjemtog en sølvmedalje for 'Diva'.

Skrot og havregrød

Sofie Krog har haft kontakt til teaterverdenen gennem mange år. Som helt ung var

hun hjælper på det nu hedengangne Kaskadeteater og har deltaget i festivalen i Horsens som praktikanter ved flere lejligheder. Interessen for skuespillet var vakt, og siden har Sofie Krog modtaget undervisning på skoler i både ind- og udland i bl.a. klassiske teaterteknikker, mime, performance og objektteater.

Skoleopholdene er blevet suppleret med privatundervisning hos skuespillere og instruktører. Sofie Krogs vej ind i animationsteatrets verden har været lang – og lidt tilfældig. Siden 14-årsalderen har hun altid beskæftiget sig med kreative ting, men dukketeater fangede aldrig hendes interesse.

»Jeg hadede Anna og Lotte!« udbryder hun pludselig – med henvisning til børnetv-værtinderne, som har befolket DR's børneflade i mere end 20 år.

»Men jeg var faktisk ret vild med Grønne Kaj,« tilføjer hun hurtigt.

En aften i 2001, da Sofie Krog sad og syede på en sok, skete der imidlertid

noget. Ud af stoffet voksede der pludselig en spansk 'loverboy', og meget hurtigt derefter havde en konkret karakterbygning fundet sted. Socken endte, i et kreativt samspil med andre materialer, med at blive til Sofie Krogs første 'full size puppet', Señor Gómez. Siden har hendes liv været fyldt med dukker.

»Jeg opdagede, at jeg godt kunne lide at skabe og føre dukkerne selv. Og det fascinerende er jo, at man kan alt med en dukke,« forklarer Sofie.

Dukkerne fremstilles af alt, hvad der kommer inden for rækkevidde, ting hun finder på gaden eller i vej-kanten.

»Af skrot kan man lave meget,« smiler hun og slår ud hånden mod vinduet og skrotpladsen udenfor.

Når inspirationen først har indfundet sig, modellerer, støber, maler og syer Sofie uden tanke på andet. Hun kan isolere sig i lange perioder i skurvognen uden telefon, leve af havregrød og bruge alle sine penge på det specialværktøj, som dukkeproduktionen kræver. Således blev 'Diva' f.eks. til. På tre vinterkolde uger i isolation voksede det, der var startet som en 20 minutters improvisation, til en 40 minutters forestilling med musik, lyd- og lyseffekter og udspekulerede snoret-ræk.

Strengelig og marionetter

I foråret 2002 fik Sofie Krog chancen for at være med på et filmpilot-projekt under instruktøren Anders Rønnow Klarlunds ledelse – det, der senere skulle blive til den stort anlagte dukkefilm 'Strings'. På pilotprojektet var Sofie i første omgang kun tilknyttet som assistent til en dukkefører. Som arbejdet skred frem, viste det sig imidlertid hurtigt, at hun var blandt de meget få,

der faktisk kunne give overbevisende liv til de 50 cm høje marionetdukke. Da optagelserne til 'Strings' for alvor gik i gang i maj 2003, var Sofie Krog med som eneste dansker i eksklusivt selskab på bare 14 dukkeførere, der skulle animere alle filmens marionetter.

Sofie Krog fortæller længe og malende om, hvorledes arbejdet med filmen skred frem. En af de udfordringer, som filmproduktionen havde stillet hende overfor, bestod f.eks. i, at dukkeførerne var placeret på ramper næsten fem meter over filmdekorationens gulv. Det betød bl.a., at enhver lille finmotorisk bevægelse skulle overføres til dukken gennem en fem meter lang streng. Det tog over fem måneder at optage 'Strings', der havde premiere i september 2005. Sofie Krog har især givet liv til tre af filmens vigtigste personer, Zita, Ghrak og 'Super-Ghrak'.

Sofie Krog kalder sig selv for en autodidakt dukkefører og dukkemager, og hun har nok at lave. Udover hendes hyppige optrædender på festivaler i udlandet afholder hun workshops i dukkemageri for både børn og voksne. Hertil kommer, at hun alene i år har været i Estland, Irland og Island, hvor hendes talent som dukkemager og -animator har været bærende kraft i film- og tv-produktioner.

Da jeg forlader skurvognen, går Sofie Krog i gang med at undersøge en gammel skrivemaskine:

»Prøv at forestille dig, hvilket fantastisk dukkestyresystem, dette kan blive til,« siger hun uden at tage øjnene fra finmekanikken.

Hun er atter opslugt af sin egen verden...

Forestillingen 'Diva' blev anmeldt i BTA nr. 133 (se evt. anmeldelsen via www.teatercentrum.dk)

Lidt om Sofie

Sofie Krog, 28 år · www.sofiekrog.com

Uddannelse:

1995: Gøglerskolen/Århus
1996: Phillipe Gaulier/London
1997: Klowne & Artistskolen/Århus
1998: Circomedia – Bristol Center for Contemporary Circus & Physical Performance/England
2001: Produktionsskolen K.U.B.A./København

Verdensteaterdage i Montreal

Af Michael Ramløse

I dagene 20.-30. september 2005 afholdt ASSITEJ sin 15. internationale kongres og generalforsamling. Som sædvanlig krydret med en festival, hvor teatre fra mange egne af verden præsenterede deres forestillinger for børn og unge.

I år udspillede sceneriet sig i Montreal i den fransktalende canadiske provins Quebec. Dette sidste bar festivalprogrammet tydeligt præg af, idet der var en ganske pæn overvægt af fransksprogede forestillinger – heraf en meget stor del lokale fra netop Quebec.

Selve generalforsamlingen i den internationale organisation var denne gang umådelig fredelig – næsten grænsende til det kedsommelige, idet der ikke var 'store' emner på dagsordenen, ligesom der var stor og på alle måder rimelig og forståelig anerkendelse og værdsættelse af det arbejde, som den afgående executiv komité (EC) havde udført i de forløbne tre år.

Det mest spændende ved generalforsamlingen var naturligvis valget til organisationens ledende poster og executiv komité. Og set med nordiske øjne var dette valg nærmest perfekt: Niclas Malmcrona fra Sverige genvalgte som generalsekretær for tredje gang, danske Klaus Eggert blev genvalgt som ASSITEJ's kasserer og Katariina Metsälampi fra Finland blev indvalgt i EC. Desuden blev Wolfgang Schneider fra Tyskland genvalgt som præsident.

Samtidig var det – set med danske øjne – meget glædeligt at konstatere, at nogle af de kardinalpunkter, vi har kæmpet for med hensyn til repræsentation i ASSITEJ's executivkomite for første gang lykkedes – executiv komiteen repræsenterer alle verdensdele, der en fornuftig fordeling mellem kvinder og mænd og mellem unge/nye og gamle/erfarne.

Generalforsamlingen vedtog et omfattende arbejdsprogram for de næste tre – og besluttede, at vi mødes i maj 2008 til ASSITEJ's 16. kongres i Adelaide i Australien.

Se mere på www.assitej.com

Michael Ramløse er tidligere generalsekretær i International ASSITEJ

Rettelser: Selvom BTA i sidste nummer lagde an til to danske børneteatre i Montreal, var det alene Gruppe 38, der repræsenterede Danmark ved festivalen Le Coups de Théâtre. Det skete med den uopslidelige 'En lille sonate'.

ASSITEJ's Honorary President's Award 2005 blev delt mellem Kim Wook-ok fra Korea (foto) – der har ydet en utrættelig indsats for at få de asiatiske lande til at spille en aktiv rolle i det internationale børneteaterarbejde – og det australske Zeal Theatre for deres særlige arbejde med at udvikle moderne kunst, som taler stærkt til og med det unge publikum.

Goran Jevtic og Ivan Tomic i 'Okamenjeni Princ' (Stenfyrsten). Svetlana Savic er musikeren. Foto: Djordje Tomic

Udsigten fra Malo Pozoriste Dusko Radovic-teatret til den NATO-bombede TV-bygning (øverst). Skuespiller Ivan Tomic, musiker Svetlana Savic og instruktør Marc van der Velden i teatrets café. Foto: Julie Forchhammer

Fra Vanløse til Beograd

Dansk ASSITEJ's samarbejdsprojekt med Serbien & Montenegro kulminerede med prøver i København og teaterpremiere i Beograd

Af Peter Jankovic

Beograd, Serbien – hvilke billeder kalder disse ord frem på nethinden efter de senere års begivenheder? Næppe en sommerlun aftentur i parken på fæstningsværket Kalemegdan med panoramaudsigt over floderne Donau og Sava og en funkende storby-skyline i baggrunden. Og nok heller ikke et besøg i den supermoderne teaterbygning Jugoslovensko Dramsko med (voksen)teateroplevelser af høj international klasse på den årlige BITEF-festival. Og da slet ikke professionel teaterkunst for børn og unge, selv om også dette findes i rigelige mængder på byens fire større stationære scener, der producerer og spiller et imponerende årligt udbud af teaterforestillinger for børn.

Men kun ét sted forsøger man også at producere noget for teenagere, der nærmest ikke eksisterer som publikum i Serbien. Det sker til gengæld på institutionsteatret Malo Pozoriste Dusko Radovic under den 33-årige sceneinstruktør Anja Susas kyndige ledelse.

Teatret, der har omkring 70 fastansatte medarbejdere, ligger i centrum af Beograd ved Tasmajdanparken, klos op ad parlamentsbygningen, og er nabo til Serbiens nationale TV-bygning (RTS) – den der blev bombet af NATO i 1999, og hvor 16 serbiske journalister blev dræbt, mens de var på arbejde.

Anja Susa, der gæstede Dan-

mark for første gang i 2003 under festivalen CaraVanen, har siden ønsket at introducere den danske 'teater i øjenhøjde'-model i Serbien, og Dansk ASSITEJ besluttede at prøve at formidle og iværksætte et sådant projekt. Marc van der Velden fra statsensemblet Corona La Balance, som en af vore bedste instruktører for denne målgruppe, blev inddraget – og vi enedes med Anja og projektets serbiske dramatikere, Igor Bojovic fra Pozoriste Lutaka Pinokio, om en omarbejdelse til serbisk af forestillingen 'Galefyrsten' – der i allersidste øjeblik fik den lettere omskrevne serbiske titel 'Okamenjeni Princ' (Stenfyrsten).

Beograd tur/retur

Efter ansøgningsskriveri og – i samarbejde med Dansk ASSITEJ's forretningsfører, Peter Manscher – megen planlægning og forarbejde, besøg på alle teatrene i Beograd, møde i den danske ambassade, gentagne invitationer af gæster fra Vestbalkan til de danske festivaler, kontinuerlig samarbejde med det nye ASSITEJ-center i Serbien, besøg og møder på den internationale TIBA-festival i Beograd, med seminarer samstemt om dansk børneteater inklusiv en international præsentation af statsensemblet for børneteater, nåede vi frem til i juni 2005 at kunne afholde en formel audition på Malo Pozoriste Dusko Radovic, hvor Marc skulle håndplukke skuespillerne til forestillingen. Valget faldt på Goran Jevtic og Ivan Tomic, to af Serbiens bedste og mest kendte unge spillere, og senere kom også musikeren Svetlana Savic til.

Prøvearbejdet var tilrettelagt til at skulle foregå både i København og i Beograd – tre

uger hvert sted. De serbiske medvirkende ankom til i september 2005, blev indlogeret i en lejlighed på Vesterbro og havde daglige prøver med Marc og scenografen Julie Forchhammer i Hvidovre hos Teater Vestvolden. I denne prøvefase fandt man frem til mange af de nye 'serbiske' ideer plotmæssigt og musikalsk, der siden blev indarbejdet i forestillingen. Et besøg på Horsens Børneteaterfestival blev der også tid til for vore gæster, og en efterfølgende premiere og fest på Corona La Balance i Vanløse. Straks herefter drog hele holdet til Serbien til de sidste tre ugers opløb.

Imødekomende beslutsomhed

Som Balkans største by er Beograd berømt for en evigt pulserende vibration mellem et højfrekvent, nærmest adrenalinagtigt tempo og traditionel østeuropæisk træghed. Under prøverne på Dusko Radovic-teatret lykkedes det for Marc og Julie ved deres imødekomende beslutsomhed at placere sig lige midt imellem de to poler blandt de mange ansatte på teatret, og langsomt, men sikkert bredte der sig en usædvanlig 'homogen' stemning i huset omkring vores fælles projekt. Op til premieren intensivredes den udadvendte aktivitet med en række interviews i nationalt og lokalt TV, og der blev afholdt pressekonference på teatret, med bl.a. tilstedeværelse af den serbiske forkvinde for ASSITEJ Serbien, Ljubica Beljanski-Ristic.

Og efter en veloverstået premiere 4. oktober var selv de største skeptikere ikke i tvivl – dette var en forestilling, som alle på teatret var stolte af og glade for. Hvor anderledes og

på mange måder provokerende denne historie og denne teaterform var, så viste teenagernes reaktioner og spørgelyst efter forestillingerne, at ikke alene var de modne nok til at forstå det, men også at de længtes efter denne type dialog, hvor teatret tager dem alvorligt som publikum og som mennesker.

Dialogen skal fortsættes

Det der nu står tilbage er at fortsætte og udvide den teaterfaglige dialog i Serbien og dens nabolande til også at omfatte formidlingsstrukturer og opkvalificering af skolelærere. Projektforestillingen er en spydspids, men der er mange praktiske og kulturpolitiske aspekter, der stadig skal afklares, hvis børn og unge på hele Vestbalkan skal tilbydes professionelt kvalitetsteater i deres lokalområde. En lille fjer i hatten var det, at samarbejdsprojektet fik den helt uforudsete synergieffekt, at myndighederne på selve premieredagen for første gang siden foreningens oprettelse i 2003, besluttede at bevillige midler til driften af ASSITEJ Serbien Montenegro...Sådan!

Peter Jankovic fra Teatret Lampe er bestyrelsesmedlem i Dansk ASSITEJ og projektleder/dramaturg på Vestbalkanprojektet.

Projektet er støttet af Kunstrådets Scenekunststudvalg, Dansk Skuespillerforbund, Nordisk Ministerråd, DCCD, Statsensemblet for børneteater Corona La Balance, Teatret Lampe, Malo Pozoriste Dusko Radovic, Pozoriste Lutaka Pinokio, Beograds Bystyres Kultursekretariat og Serbiens Kulturministerium.

Festival 2006:

Fokus på Formidlerne

Når den store festival løber af stabelen i Nykøbing Falster fra 23. til 30. april 2006, vil der ikke være noget seminar for de mange lokale og tilreisende formidlere, som det ellers er traditionen fredagen før den afsluttende festival-weekend.

Derimod vil en hel vifte af arrangementer weekenden igennem være specielt målrettet formidlerne: Der vil blandt andet være et særligt mødested for formidlere; små faglige fora og diskussionsgrupper; særarrangementer; netværksarbejde m.m., ligesom der lørdag aften vil være cafe og underholdning for formidlere.

Dialog skal udbygges

Der arbejdes allerede nu på højtryk for at udmønte en masse løse og mere konkrete ideer til virkelighed. Det er resultatet af et udvik-

lingsarbejde, som arrangørerne fra Teatercentrum/UBOT har igangsat, og hvor et af hovedformålene er fokusere på de tilreisende formidlere af dansk børneteater.

Teatercentrum og UBOT vil også udbygge dialogen med formidlerne ved at danne fokusgrupper, lave interviews og evaluere festivalen med dem.

Gratis for formidlerne

De mange nye tiltag, som forhåbentlig vil falde i god jord, vil alle være gratis for formidlerne. Det nuværende gebyr for seminardeltagelse bortfalder således også.

Økonomien til den ekstra 'formidler-pleje' kommer blandt andet fra teatrene selv, der ikke længere vil modtage diæter for at deltage i festivalen.

Med festivalens øgede fokus på formidlerne vil

arrangørerne også sætte en stopper for al snak om salgsmesse kontra kulturel manifestation. Festivalens formål er at udbrede børneteater i hele landet – og derfor behøver man formidlerne.

Følg teatercentrum.dk

Selvom alt lige nu er på planlægningsstadiet, kan man følge udviklingsarbejdet med festivalen på Teatercentrums hjemmeside – www.teatercentrum.dk – i månederne op til festivalen i Nykøbing Falster. Næste nummer af Børneteateravisen – der kommer til marts – vil også fortælle mere om formidleren i fokus. Med en masse information om selve festivalen og dens afvikling.

Her forventes mindst 80 børneteatre at møde op med omkring 150 forskellige forestillinger.

www.teatercentrum.dk

Fællesrejse til festival

For 25. gang arrangerer Bent Jeppesen fra Helsingør Børneteater en fællesrejse til den årlige Børneteaterfestival i Nykøbing Falster. Arrangementet omfatter overnatning fra torsdag/fredag aften til søndag med morgenmad, samt festarrangement lørdag aften, samt mulighed for transport fra hotel til festivalområdet, samt transport fra Københavnsområdet. Tilmeldingsfristen er 1. marts

Information på www.helsingor-teater.dk eller Helsingør Teater på tlf. 49 20 08 11 (man-fre kl. 12-16).

Teater fra Månen

En lille måneds tid før den store festival i Nykøbing F., gentager Batida sidste års succes med sin helt egen festival, Teater

fra Månen – med undertitlen 'en festival i utide' – hvor de viser deres egne forestillinger frem for kvarterets naboer, venner, formidlere og politikere.

Ti musikalske forestillinger afvikles fra 23.-26. marts, og udover en fornem kulturel manifestation er det også et forsøg på at overbevise de københavnske kulturpolitikere om, at Batida ville være et rigtigt godt lille storbyteater i København NV, hvor det energiske teater holder til. Når man da ikke turer verden rundt.

Sidste festival fyldte 1000 tilskuere op til månefestivalen, hvis forestillinger dog alle handler om livet på jorden...

Billetter er gratis – og kan bestilles på tlf. 38 10 36 09 fra 1. marts 2006, mens festivalens program offentliggøres på www.batida.dk i februar.

NYEBØGER

Teatret Lyngbirk & Co

Hvis man siger Ishøj Teater, siger man helt automatisk også familien Lyngbirk: Tonny og Jytte, deres børn Bjørn og Marianne – og Jytes mor var såmænd også en periode indrulleret i teaterprojektet, der her i efteråret rundede imponerende 40 år.

Tonny (75) er nu 'senior-konsulent', mens sønnen Bjørn har overtaget tjansen som kunstnerisk leder og instruktør. Mor Jytte (70) er stadig enerådende husdramatiker og har skrevet alle 120 skuespil, der er blevet opført på teatret.

Men det hele begyndte med tre eventyr-enakter, der blev spillet på Alléscenen i København i efteråret 1965 – den ene af disse har lagt navn til bogen.

Siden lagde andre lejede scener i storbyen rum til de

to pædagog-uddannede ildsjæles børneteater-aktiviteter, men i 1968 byggede de et lille teater i forbindelse med deres hus i Ishøj, og i 1972 blev det nuværende teater opført i Tranegilde Landsby i Ishøj, hvor man har været egnsteater siden 1986 og spiller for imponerende 60.000 børn hver sæson.

Ishøj Teater var også blandt de fem børneteatre, der stiftede Børneteater-sammenslutningen (BTS) i 1969, som man forlod allerede i 1973. Teatrets profil og eventyrstil harmonerede ikke rigtig med de politiserende 70'er-tendenser – eller Lyngbirkernes levevis. Som Jytte fortalte til Lone Nyhuus i en artikel i Børneteateravisen i 2000 (BTA 114):

»Vi havde jo familie på det

tidspunkt, så vi kunne ikke gå ud og være boheme. Der var ikke plads til de tidsmæssigt krævende organisatoriske ting ved siden af. Vi havde så travlt med at producere og være sammen med børnene.«

Siden blev teatret en ganske kort periode rodet ind i Dansk Børneteaterforbund, som Inga Juul stiftede i protest mod BTS' socialistiske observans, men som aldrig opnåede nogen form for indflydelse.

DET lille mellemstykke har Tonny Lyngbirk pudsigt nok ikke med i sin læseværdige og -venlige jubilæumsbog, som ellers kommer vidt omkring både kulturpolitisk, pædagogisk og kunstnerisk i de mange glimrende små afsnit, som bogen er delt op i.

Det meste af bogen er for-

Jubilæumsbogens forfatter, Tonny Lyngbirk, i fuld sving blandt et medlevende publikum i forestillingen 'Silketøj' tilbage i 1971 på Ishøj Teater. Børnene har ofte haft en aktiv medvirken i forestillingerne, idet medspilsteaterformen har været central for Ishøj Teater gennem alle 40 år.

Foto fra bogen

ankret omkring en kronologisk gennemgang af (teater)livet på Ishøj Teater, hvor mange af forestillingerne omtales, men det er samtidig en spændende kulturhistorisk periode, der belyses i den særlige eventyr-projektør, som har været teatrets varemærke i alle 40 år.

I øvrigt inklusive en særlig medspilsstil og en udsøgt behandling af de tilreisende små tilskuere.

Og som har gjort Ishøj Teater til en selvstændig succes i det moderne børneteaters historie. **caj**

Rejsen til de blå bjerge. Af Tonny Lyngbirk. 114 sider, rigt illustreret. Kr. 148. Kan købes på teatret (tlf. 43 73 60 98) eller bestilles på e-mail-adressen: sanne@ishojteater.dk

Teaterårbogen 2004-05

'Teater i Danmark', ITI's Årbog 2004-2005, er klar til tegne endnu en sæson for dansk scene-

kunst med et væld af informationer og fotos fra sæsonens forestillinger. Der er oplyst omkring 135 teatre – hvoraf man kan regne ud, at en pæn del af de mindre danske børneteatre (stadig) ikke har følt behov for at lade sig skrive i mandtal.

Ærgerligt for dem – og deres placering i teaterhistorien, men

det skal ikke forklejne det store og fornemme dokumentationsarbejde.

Årets oversigtsartikler er begået af Jakob Steen Olsen (voksenteatret), Randi K. Pedersen (børneteateret) Vibeke Wern (danseteatret) og Thomas Michelsen (operaen). Claus Seidel har stået for omslagsillustrationerne.

Teater i Danmark - ITI Årbog 2004-2005.

Red: Heino Byrgesen, Jan Grube Christiansen og Jens Arenbach Nielsen. ca. 190 sider, rigt illustreret. Pris: 279,50 kr. (inkl. moms og forsendelse). Teaterårbogen udkommer midt i december og kan bestilles på mail@dititu.dk eller på telefon 33 86 12 10.

Nye stykker fra Drama

Henrik Prip: Peter Pan. 105 sider, kr. 148. Dramatisering af børnebogen. Opført på Vendsyssel Teater og siden Holbæk Teater.

Jesper B. Karlson: Nikio og Den store Samurai. 37 sider, kr. 98. Børneteater ala Kurosawa. Reumert-prisbelønnet i Zangenbergs Teaters opførelse.

Stig Dalager: Øvelser i ensomhed, bearb. af Niels Damkjær. 37 sider, kr. 98. Om isolationsfængsling. Opført af Vandrefalken.

Wladimir Herman: Kirkegaard eller... af en endnu levendes papirer. Opført på CafeTeatret i 1996.

Christian Lollike: Underværket. 51 sider, kr. 78. Om terror og kunst. Opført af Odsherred Teater i indlevende sæson.

Ny formand for 64 børneteatre

BørneTeaterSammenslutningen har afholdt generalforsamling i Horsens i september – i øvrigt som nyslået medlem af Dansk Handel og Service (DHS), hvor man følger i kølvandet på FAST fra det organisatoriske partnerskab.

Vigtigste punkt på dagsordenen var beslutningen om at oprette en uddannelsesfond (se side 11). På generalforsamlingen blev Teaterværkstedet Madam Bach og Tulipan Teatret optaget som nye medlemmer i organisationen, der nu tæller 64 danske børneteatre.

Henrik Køhler er ny formand for BTS

Henrik Køhler (Jytte Abildstrøms Teater) afløste Michael Ramløse som formand, og han er således nu frontfigur i en bestyrelse med Peter Jankovic (Teatret Lampe), Ebba Bertelsen (Jomfru Ane Teatret), Sus Hauch (Batida) og Gert Allan Hansen (Skægspire).

Den nye BTS-formand er uddannet skuespiller fra Statens Teaterskole i 1987 og har været freelance ved såvel voksen- som børneteateret – med en fortid i bl.a. Dr. Dante. De sidste ti år har han mest spillet børneteater. Henrik Køhler (44) har været på Riddersalen siden 2000 og blev fra 1. januar i år administrativ leder her.

Udover et utal af forestillinger har Henrik Køhler også merkonom-studier og teatervidenskab med fra en fortid, der også fortæller om en leder af eget turnerende dukketeater fra 1975 til 1983.

Batida
Præsenterer:

TEATER
FRA
MÅNEN!

"FESTIVAL I UTIDE"
23 - 26 marts 2006

Musikalske forestillinger om
livet på jorden
For børn & voksne

Info: www.batida.dk

NAVNE&NOTER

Fyrtøjet gav pote

Danmarks Teaterforening afviklede sit årlige seminar i Vejle 18-20. november, hvor temaet var 'Musikken i teatret', behørigt illustreret af bl.a. verdenssopranen Inga Nielsen.

Men der blev selvfølgelig også tid til at uddele priser, og her løb Det Danske Teater med både prisen for Årets Voksenteaterforestilling ('Spindoktor') og Årets Børneteaterforestilling, 'Fyrtøjet'. Dermed fik jubilerende eventyrdigter Andersen – i Thomas Mallings dramatisering og instruktion – også sat sit aftryk på teaterforeningernes årlige træf.

Hædersprisen gik til instruktør, skuespiller m.m. Lars Knutzon for et livslangt politisk og kulturpolitisk engagement samt hans arbejde på revyscenerne.

Med to priser til hovedleverandøren til de 65 lokale teaterforeninger var det næsten 'same procedure as last year', idet Det Danske Teater sidste år også snuppede både børneteaterprisen og Hædersprisen – der jo gik til lederen, Waage Sandøe.

Nils P. Munk, Joen Højerslev og Sergio Luiz Pereira i familieudgaven af H.C. Andersens 'Fyrtøjet'. Thomas Malling stod for manuskript og instruktion og Jan Wessely for scenografien. De havde samme roller, da Uppercut Dansteater i 2003 modtog DT's børneteaterpris for 'Dask'.
Foto: Christina Hauschildt

En kvart million fra Mikkelsen

I begyndelsen af august åbnede Randers EgnsTeater med nye, flotte lokaler efter en længerevarende ombygning. Det blev fejret med gallafest, og kulturminister Brian Mikkelsen bidrog efterfølgende til den gode stemning ved at tildele ombygningsprojektet 250.000 kroner fra

Provincspuljen.

Ministeren udtalte i sin pressemeddelelse, at 'det er spændende, at Randers Egnsteater har formået at få et godt samarbejde med det lokale erhvervsliv. Det er bl.a. imponerende, at man har sikret en meget stærk støtte fra private sponsorer til ombygningen'.

Det sidste kan jo ikke undre, når man kender teaterleder Peter Westphaels eminente købmandsskab.

Provincspuljen blev oprettet i 2002 for en fire-årig periode med henblik på at styrke og synliggøre kulturlivet uden for hovedstaden. Der er afsat i alt 80 millioner kroner til formålet.

Thomas Sandberg i 'Transit'.
Foto: Christoffer Askman

Pris til legebarn

Thomas Sandberg, der nyligt har spillet på Den Anden Opera med sin egen musikteaterforestilling 'Transit', som nu er på turne, modtog 27. oktober teatertidsskriftet Teater ET's musikdramatiske pris. Slagtøjsspiller, skuespiller og klown benævner han sig selv – og et større portræt af den musikalske mønstrebryder var at læse sidste nummer af BTA.

Teater ET's dramatikerpris gik i øvrigt til Christian Lollike, der er aktuell med den provokerende forestilling 'Underværket', som Odsherred Teater p.t. turnerer med.

Refleksion til showcase - i USA

Teatret Refleksion skal i januar 2006 spille den meget roste forestilling 'Farvel Hr. Muffin' (anmeldt i BTA 134 – se den via www.teatercentrum.dk) for 2-300 teateropkøbere fra den amerikanske østkyst. Det sker i byen Philadelphia i USA, og Scenekunststudiet har støttet satsningen med 62.000 kroner, og teatret håber at det vil føre til en længere USA-turne

i forsommeren 2007.

I forvejen har forestillingen 'Pist!' i år været på tur i Irland, Grønland og Tyskland – og sammen med 'Farvel Hr. Muffin' er den inviteret til den skotske festival Imaginate i maj 2006.

Således er Teater Refleksion med til at udbygge den internationale anerkendelse, der i disse år bliver dansk børneteater til del.

Hr. Muffin skal til USA.
Foto: Refleksion

Teatercentrum er flyttet – til centrum

Teatercentrum er – sammen med BørneTeaterSammenslutningens sekretariat og Dansk ASSITEJ – flyttet fra Suomisvej på Frederiksberg og er nu at finde tæt på Københavns centrum. Man har nemlig fået lokaler i en af de charmerende bygninger på den gamle vandværksgrund vis-a-vis Palads-biografcentret og ved siden af Pumpehuset. Axeltorv 12, Bygning D, 1609 København V er den nye adresse – mens telefon- og faxnumre m.v. er de samme som før.

Skal I med i Den Røde Brochure 2006-2007?

Den næste udgave af Den Røde Brochure går i trykken i marts 2006.

Den vil blive trykt i 12.500 eksemplarer i A5-format og efterfølgende udsendt til alle institutioner, skoler og andre potentielle aftagere af børne- og ungdomsteater.

Teatre, der har været optaget i brochuren de seneste tre år, vil fra Teatercentrum automatisk modtage et skema til bestilling af sider. Øvrige teatre kan få tilsendt et skema ved at hen-

vende sig til Teatercentrum.

Forestillinger, der er refusionsgodkendte som børne- og ungdomsforestillinger, er automatisk optagelsesberettigede. Forestillinger, der ikke er refusionsgodkendte som børne- og ungdomsteater, skal godkendes af Udvalget for Børneteater og Opsøgende Teater (UBOT) inden optagelsen i brochuren.

Priser for optagelse af hhv. 1, 2, 3 eller 4 sider i brochuren kan oplyses ved henvendelse

til Teatercentrum.

Alle, der ønsker optagelse i Den Røde Brochure 2006-2007, skal senest den 20. december 2005 indsende et ansøgningskema til:

Teatercentrum
Axeltorv 12
Bygning D
1609 København V
Tlf: 35 30 44 00

Fax: 35 30 44 01
E-mail: sk@teatercentrum.dk
Mærk kuverten: "DRB"

